

O b e c T R E N Ć I A N S K A T E P L Á

OBECNÝ ÚRAD, M. R. Štefánika 376/30, 914 01 Trenčianska Teplá

Komunitný plán sociálnych služieb obce Trenčianska Teplá na roky 2021-2025

Vypracoval: PhDr. Mgr. Tomáš Habánik, PhD¹.

¹ Kopírovanie alebo ďalšie používanie textu podlieha súhlasu autora

1 TEORETICKÁ ČASŤ

Úvod

Obec ako aktér v procese rozhodovania predstavuje významný subjekt, disponujúci súborom kompetencií, ktorých pôsobnosť je definovaná legislatívnou podobou. V súvislosti s komunitným plánovaním je možné na úrovni obecnej samosprávy identifikovať najdôležitejšie potreby prijímateľov a poskytovateľov sociálnych služieb, pričom sa zároveň aj hodnotí aktuálna úroveň sociálnych služieb, v súčinnosti so stanovením cieľov do budúcnosti. Z hľadiska Zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách predstavuje komunitné plánovanie dôležitý nástroj obecnej samosprávy v oblasti sociálnych služieb, pričom podľa spomenutého zákona vzniká obci povinnosť vypracovávať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb.

Rovnako netreba opomenúť aj kladenie dôrazu na kvalitu existujúcich sociálnych služieb, v rámci ktorých sa hodnotia štyri konkrétne oblasti – dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky. Predkladaný komunitný plán sociálnych služieb na roky 2021-2025 bude pozostávať z teoretickej a analytickej časti, prostredníctvom ktorej si bližšie priblížime vybrané sociálno-demografické charakteristiky, spolu s potrebami obyvateľstva, vrátane mapovania existujúcich sociálnych služieb. Na základe týchto faktorov následne pristúpime k formulovaniu cieľov na ďalšie časové obdobie.

1.1 Z histórie obce

Obec Trenčianska Teplá sa rozprestiera v juhovýchodnej časti Ilavskej kotliny a na výbežkoch Strážovských vrchov o celkovej rozlohe viac ako 1 500 hektárov. Prvotné osídlenie na jej území siahajú do obdobia mladšej doby kamennej, nazývané aj obdobie mladého paleolitu, avšak prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1355 (Karlík, 1995). Obyvateľstvo zažilo mnohé útrapy či už sa jednalo o tatárske plienenie, stavovské povstania, svetové vojny, ale aj mnohé ďalšie udalosti. Už od svojho vzniku Trenčianska Teplá patrila pod trenčianske hradné panstvo, ktorého dominanta – Trenčiansky hrad predstavoval už v období ranného stredoveku sídlo správneho obvodu a kľúčovú vojenskú pevnosť na moravskej hranici. Jej výhodná poloha predurčila, že v druhej polovici 19. storočia nastal hospodársky rozmach obce, ktorá vyvrcholila výstavbou cukrovaru v rokoch 1900-1901, ktorý existuje dodnes, pričom už v minulosti poskytoval množstvo pracovných príležitostí pre domáce obyvateľstvo (Karlík, 1995).

V 80. rokoch 19. storočia dochádza k vybudovaniu Považskej železnice, čím sa položili základy k vytvoreniu dôležitého železničného uzla, prostredníctvom ktorého získala obec neskôr spojenie nielen na Moravu, Žilinu a Bratislavu, ale aj s kúpeľným mestom Trenčianske Teplice prostredníctvom úzkorozchodnej trate, na ktorej funguje prevádzka už viac ako 100 rokov. Barokový kostol sv. Matúša predstavuje významnú historickú pamiatku, ktorej základy vedú do roku 1733. Medzi významné osobnosti, ktoré žili v našej obci možno uviesť napr. akademických maliarov Jána Šandoru, Františka Viktora Podolaya a Štefana Straku, cirkevného hodnostára Františka Xavera Hábelu, astronómku Ľudmilu Pajdušákovu a iných (Karlík, 2015).

V súčasnej dobe má Trenčianska Teplá aj jednu miestnu časť Dobrú a Príles. Príles bol k obci pripojený už v roku 1913, Dobrá sa pripojila k obci v roku 1971. Po roku 1989, kedy dochádza k významným spoločenským, politickým a ekonomickým zmenám, dochádza aj v Obci Trenčianska Teplá k výraznému nárastu rôznych príležitostí pre ďalší rozvoj obce, vrátane podnikateľských aktivít zameraných na všestranný rozvoj a uspokojenie potrieb obyvateľov obce (Karlík, 2015).

1.2 Základné terminologické východiská

- a) **obec** – predstavuje základ územnej samosprávy. V súvislosti s výkladom Ústavy Slovenskej republiky obec možno zároveň definovať aj ako samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt, a zároveň *„ako právnickú osobu, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami“* (Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., čl. 65). Obec ako samosprávne združenie má svoj územný a zároveň aj osobný základ, pričom samostatne rozhoduje a uskutočňuje úlohy a úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, ktorých legitimita vychádza z kontextu platného zákona (Hamalová a kol., 2011);
- b) **samospráva** - územná správa sa člení na miestnu (obecnú) samosprávu a regionálnu samosprávu (VÚC). Základom samosprávneho členenia je vždy obec, čo je legislatívne vymedzené aj Zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v prípade VÚC Zákonom NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov. (Škultéty, 2008). Princíp a význam samosprávy zároveň vychádza zo základného poslania Európskej únie (EÚ), ktorá presadzuje, aby sa prijímané politické rozhodnutia diali na

báze subsidiarity a boli čo najbližšie k občanovi. Prostredníctvom subsidiarity sa rovnako do pozornosti dostáva podpora regiónov ako samostatných zložiek v rozhodovacom procese (Kol. autorov, 2005). Láštic (2010) uvádza, že pôsobnosť územnej samosprávy sa prejavuje v rozličných oblastiach, či už sa jedná o školstvo, zdravotnú starostlivosť, sociálnu pomoc a starostlivosť, cestovný ruch, regionálny rozvoj a iné. V celkovo rozsahu však uvádza, že hlavnou úlohou samospráv je zabezpečenie ekonomického, hospodárskeho a sociálneho rozvoja na svojom území;

- c) **sociálne služby** - sociálne služby predstavujú širokospektrálny a z pohľadu komunity zrejme najbežnejšie vnímaný nástroj sociálnej pomoci, prejavujúci sa navonok ako súhrn aktivít a špecializovaných činností, prostredníctvom ktorých sa vytvárajú podmienky na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie občanov (Kamanová, 2016). Medzi hlavné ciele pri poskytovaní sociálnych služieb patrí snaha zlepšiť život znevýhodnenej osoby a pokúsiť sa o čo najširšie možné využitie prostriedkov pre jej sociálnu inklúziu, ale takisto aj snaha súvisiaca s minimalizovaním rizík pre spoločnosť (Matoušek a kol., 2007). Oblasťou sociálnych služieb sa bližšie zaoberá Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov;
- d) **komunitné plánovanie** – možno ho charakterizovať ako jednu zo základných metód, prostredníctvom ktorej dochádza k efektívnejšiemu zmapovaniu a plánovaniu sociálnych služieb, prihliadajúc na miestne špecifiká či potreby občanov, prostredníctvom čoho sa dokáže upriamiť pozornosť na zisťovanie potrieb či hľadanie možných riešení v oblasti sociálnych služieb (Kamanová, 2016). Inú definíciu ponúka Bujdošová (2010, s. 80) definujúc komunitné plánovanie ako „*nástroj demokratického zapájania sa verejnosti do riešenia konkrétnych problémov obce/mesta*“;
- e) **nepriaznivá sociálna situácia** - Stanek a kol. (2011) pod týmto termínom charakterizujú predovšetkým ohrozenie fyzickej osoby pred možnosťou vzniku sociálneho vylúčenia, prípadne vzniku ďalších obmedzení, ktoré bránia tejto osobe samostatne vyriešiť svoje problémy a ťažkosti z nasledujúcich príčin:
- občan nemá dostatočne zabezpečené podmienky, nevyhnutne zamerané na uspokojovanie nielen životne nevyhnutných potrieb, ale aj pre svoje životné návyky či spôsob života;
 - v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu alebo prítomnosti ťažkého zdravotného postihnutia; dovŕšenia dôchodkového veku; výkonu opatrovania fyzickej osoby, trpiacej ťažkým zdravotným postihnutím; závislosti od

návykových látok; ohrozenia vývoja osoby v súvislosti so zdravotným postihnutím, ak sa jedná o maloletú osobu do siedmich rokov veku;

- v súvislosti so zotrvávaním občana v lokalitách, ktoré sú charakteristické aspektom chudoby, reprodukuje sa na ďalšie generácie;
- z dôvodu, že sa stal občan predmetom obchodovania s ľuďmi, prípadne pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb (Habánik, 2016).

Repková (2015) dáva do pozornosti, že v prípade vzniku nepriaznivej situácie sa vymedzuje kvalitatívny rozmer medziľudských vzťahov na základe nasledovných prvkov:

- akceptácia, spojená s rešpektovaním človeka (seba samého i druhého človeka) a poskytnutím slobodného priestoru aj pre iných;
- úcta, ktorá predstavuje samotný základ dôstojnosti človeka (stanovuje rovnako mieru a rozsah slobody v rozhodovaní človeka spolu prejavom osobnej zodpovednosti za prijaté rozhodnutia);
- subsistencia predstavujúca výsledok akceptácie a úcty iných ľudí, premietajúce sa v rámci poskytovania cielenej, konkrétnej a praktickej pomoci osamostatňovania sa (proces podpory nadobúdania nezávislosti).

1.3 Východiskové dokumenty pre realizáciu komunitného plánu

- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov;
- Zákon NR SR č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon NR SR č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov;
- Zákon NR SR č. 601/2003 Z. z. o životnom minime v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov;
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020;
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020;

- Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike;
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2015-2020;
- Komunitný plán sociálnych služieb Obce Trenčianska Teplá (2012-2017), vrátane aktualizácie č. 1 na roky 2018-2020.

V súvislosti s komunitným plánom, resp., komunitným plánovaním dávame bližšie do pozornosti dva strategické dokumenty, ktoré sa dotýkajú oblasti sociálnych služieb na obdobie rokov 2015-2020. Prvý z nich – *Národné priority rozvoja sociálnych služieb* možno charakterizovať ako nástroj štátnej politiky, ktorý sa prioritne zameriava na sociálne služby (ako jeden z nástrojov realizácie sociálnej politiky v praxi). Národné priority rozvoja sociálnych služieb reflektujú aktuálnu situáciu pri poskytovaní sociálnych služieb v podmienkach Slovenskej republiky, registrujú nedostatočnú kapacitu v rámci sociálnych služieb, ktoré sú poskytované v prirodzenom prostredí občanov. Zároveň sa uvedený dokument zaoberá hľadaním dlhodobých modelov financovania sociálnych služieb, kladúc dôraz na kvalitu pri ich poskytovaní.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb v tejto súvislosti predstavujú kľúčový dokument, od ktorého si následne obecné a regionálne samosprávy odvíjajú koncepčné a plánovacie dokumenty, ktoré sa dotýkajú sociálnych služieb (Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020, 2014).

Súčasný a prijatý rámcový dokument *Národné stratégie rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020* prezentuje nasledujúce špecifické ciele v oblasti sociálnych služieb:

- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb, s ohľadom na potreby komunity a cieľových skupín;
- zabezpečiť proces realizácie práva občanov na poskytovanie sociálnej služby (v súčinnosti s rešpektovaním ľudskej dôstojnosti a zohľadnením ľudsko-právneho a nediskriminačného prístupu);
- zabezpečiť proces rozvoja sociálnych služieb, ktoré by boli dostupné pre osoby žijúce v segregovaných lokalitách, charakteristických prítomnosťou koncentrovanej a medzigeneračne reprodukovanej chudoby;

- zvýšiť možnosť dostupnosti komunitných sociálnych služieb, kladúc dôraz na rozvoj sociálnych služieb adresovaných rodine, starajúcej sa o člena rodiny, ktorý je odkázaný na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe;
- deinštitucionalizácia sociálnych služieb;
- presadenie princípu integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti;
- zavedenie systému zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb (Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020, 2014).

Druhý dokument – *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020* zasa predstavuje z pohľadu regionálnej samosprávy nástroj na ďalšie smerovanie a plánovanie sociálnych služieb v jej pôsobnosti, reflektujúc súčasnú situáciu poskytovania sociálnych služieb v danom regióne. Koncepcia taktiež vychádza z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb, pričom sa zameriava na procesy, ktorými by sa dokázala zabezpečiť efektívnosť a dostupnosť sociálnych služieb, vrátane ich kvalitatívneho rámca. .

Priority sociálnych služieb v územnom obvode Trenčianskeho samosprávneho kraja:

„A. Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity

- podpora osôb v zariadení, ktorých zdravotný stav si vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti
- podpora osôb s autizmom
- podpora rodiny s deťmi
- podpora zotrvania osôb nachádzajúcich sa v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo dovŕšenia dôchodkového veku v prirodzenom prostredí
- koordinácia systému sociálnych služieb v rámci TSK

B. Podpora prechodu prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť

- podpora samostatného bývania a aktivizácie k samostatnosti osôb so zdravotným postihnutím

C. Zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb

- oblasť personálnych podmienok
- oblasť prevádzkových podmienok“ (Konceptia rozvoja sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2015-2020, 2015, s. 44).

1.4 Sociálne služby ako nástroj sociálnej politiky

Napriek tomu, že mnohí z nás si neuvedomujú dôležitosť a opodstatnenosť sociálnych služieb v dnešnej spoločnosti, tento názor sa z pohľadu ľudí mení až v tom momente, kedy sa dostávajú do nepredvídateľnej sociálnej situácie, ktorá určitým spôsobom vytvára riziko narušenia bežného života, pričom dotknutá osoba zároveň nedokáže danú situáciu svojimi vlastnými možnosťami a prostriedkami riešiť.

Gejdošová (2018) v tejto súvislosti uvádza, že na pomoc má nárok každý, kto nedokáže vlastnými možnosťami, alebo za pomoci rodiny prekonať nepriaznivú sociálnu situáciu. V danej situácii tak vzniká určitá kríza, pričom Matulay a Matulayová (2015) vysvetľujú, že hoci kríza vo väčšine prípadov vyplýva z určitých objektívnych okolností, jedná sa o subjektívnu situáciu, spájajúcu sa výlučne s negatívnymi subjektívnymi pocitmi.

Sociálne služby predstavujú širokospektrálny a z pohľadu komunity zrejme najbežnejšie vnímaný nástroj sociálnej pomoci, prejavujúci sa navonok ako súhrn aktivít a špecializovaných činností, prostredníctvom ktorých sa vytvárajú podmienky na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie občanov (Kamanová, 2016).

Sociálne služby možno podľa Kamanovej (2016) vyčleniť v dvoch základných formách:

- 1) *inštitucionálne služby* – poskytovanie sociálnych služieb sa nerealizuje v prirodzenom prostredí klientov, ale konkrétne v zariadeniach sociálnych služieb;
- 2) *terénne sociálne služby* – ich poskytovanie sa realizuje v rámci prirodzeného prostredia klientov mimo zariadení sociálnych služieb.

Podľa Dávidekovej (2014) obce i vyššie územné celky predstavujú významných aktérov v procese realizácie sociálnych služieb, plniac pri tom zároveň dve významné roly (na základe vykonávania obligatórnych a fakultatívnych kompetencií v systéme sociálnych služieb). Kým na jednej strane možno považovať obce i samosprávne kraje za garantov v procese poskytovania sociálnych služieb voči prijímateľom sociálnych služieb, na strane druhej predstavujú poskytovateľov i zriaďovateľov samotných sociálnych služieb. V roku 2008 vstúpil do platnosti Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý

upravuje a vymedzuje pôsobnosť sociálnych služieb vo svojej širšej podobe, pričom na základe prijatého zákona dochádza k nahradeniu Zákona NR SR č. 195/1998 o sociálnej pomoci. S neustálymi zmenami a vývojom spoločnosti však rovnako aj rástol tlak na proces ďalšieho rozvoja sociálnych služieb.

Canglár a Krúpa (2015) dodávajú, že z dielne Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky bol vypracovaný a prijatý strategický dokument pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020, v rámci ktorého dokument vyzdvihuje aktuálny stav poskytovania a distribúcie sociálnych služieb v podmienkach Slovenskej republiky, upriamujúc pozornosť predovšetkým na potrebu navýšenia nedostatočných kapacít existujúceho spektra sociálnych služieb v prirodzenom prostredí občanov, vrátane kladenia dôrazu na kvalitu poskytovaných sociálnych služieb, ako aj schopnosti udržateľnosti finančného zabezpečenia poskytovania sociálnych služieb. Rámcový dokument Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 spolu so svojimi analýzami a navrhovanými opatreniami vychádza predovšetkým z identifikácie potrieb na úrovni európskeho a národného kontextu, kladúc dôraz na možnosti dostupnosti sociálnych služieb a schopnosti ich finančného udržania v dlhodobom kontexte, efektívnosti, vrátane rozšírenia ďalších zdrojov financovania sociálnych služieb (grantové výzvy, štrukturálne fondy, atď.). V rámci Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 bola za účasti viacerých dôležitých aktérov vypracovaná SWOT analýza, dokumentujúca súčasný a reálny stav, dotýkajúc sa oblasti poskytovaných sociálnych služieb, zahŕňajúca prvky ako identifikácia potrieb viacerých zásadných zmien v oblasti sociálnych služieb (osobitne dotýkajúc sa oblasti posudzovania odkázanosti na sociálne služby), v procese prechodu z inštitucionálneho typu starostlivosti na komunitný typ starostlivosti, ako aj v oblasti, dotýkajúcej sa financovania sociálnych služieb a rozvoja nových komunitných služieb (Canglár, Krúpa, 2015).

1.4.1 Druhy, formy a poskytovatelia sociálnych služieb

Z hľadiska typológie rozoznávame nasledujúce formy sociálnych služieb:

- 1) *ambulantná* – miestom pre poskytovanie tejto sociálnej služby môže byť aj zariadenie, pričom uvedená forma sociálnej služby je poskytovaná pre tú fyzickú osobu, ktorá dochádza, je dopravovaná, prípadne sprevádzaná do miesta, kde sa sociálna služba poskytuje;
- 2) *pobytová* – uvedená forma sa poskytuje buď ako celoročná sociálna služba, alebo ako týždenná sociálna služba, ktorá sa vzťahuje na poskytovanie sociálnych služieb, ktorých

súčasťou je poskytnutie ubytovania v zariadení. Zákon sa vzťahuje aj na maloleté osoby, ktoré môžu využívať túto formu sociálnych služieb len s prihladením na písomný súhlas svojho zákonného zástupcu, prípadne písomný súhlas opatrovníka (fyzickej osoby), daná osoba bola stanovená súdnym rozhodnutím za opatrovníka osobe, pozbavenej spôsobilosťou na právne úkony;

- 3) *terénna* – uvedená forma sociálnej služby sa vykonáva prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov, pričom *terénna* forma sociálnej služby sa môže realizovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorí realizujú svoju činnosť priamo na miestach v teréne, t.j., v prirodzenom sociálnom prostredí (alebo domácom prostredí), kde sa fyzické osoby či skupiny obyvateľov (ako cieľové skupiny sociálnej práce) zdržiavajú. Hlavnou úlohou terénnych programov je predchádzanie pred vznikom sociálneho vylúčenia nielen osoby, ale aj rodiny a komunity, nachádzajúcich sa v nepriaznivej sociálnej situácii (Habánik, Čemez, 2015).

Oláh, Igliarová a Bujdová (2013) uvádzajú, že Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách upravuje prednosť poskytovania *terénnej* a *ambulantnej* sociálnej služby pred *pobytovou* sociálnou službou, avšak v prípade, kedy to vyžaduje situácia, sa poskytuje *pobytová* forma sociálnej služby, v rámci ktorej má prednosť *týždenná* forma pred *celoročnou* formou. Zákon rovnako definuje právo fyzickej osoby na výber formy poskytovanej sociálnej služby, ako aj poskytovanie sociálnej služby inou formou, a to predovšetkým *telefonicky*, prípadne v súvislosti s telekomunikačnými technológiami v prípade účelnosti. Rovnako sa môže sociálna služby poskytovať na určitý alebo neurčitý čas.

Na základe stručného vymedzenia rozoznávame nasledujúci okruh sociálnych služieb:

1. sociálne služby krízovej intervencie pozostávajúce z:

- *terénnej* sociálnej služby krízovej intervencie;
- poskytovania sociálnej služby v rámci nasledujúcich zariadení: *nízkoprahového* denného centra, *integračného* centra, *komunitného* centra, *nocľahárne*, *útulku*, *domova* na polceste a zariadenia núdzového bývania;
- *nízkoprahovej* sociálnej služby pre deti a rodinu.

2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi pozostávajúce z:

- pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpore zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života;
- zariadenia *dočasnej* starostlivosti o deti;

- služby včasnej intervencie.

3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, pozostávajúce z:

- zariadenia podporovaného bývania;
- zariadenia pre seniorov;
- zariadenia opatrovateľskej služby;
- rehabilitačného strediska;
- domova sociálnych služieb;
- špecializovaného zariadenia;
- denného stacionára;
- opatrovateľskej služby;
- prepravnej služby;
- sprievodcovskej služby a predčítateľskej služby;
- tlmočnickej služby;
- sprostredkovania tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie;
- požičiavania pomôcok.

4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií pozostávajúce z:

- monitorovania a signalizácie potreby pomoci;
- krízovej pomoci poskytovanej prostredníctvom telekomunikačných technológií.

5. podporné služby pozostávajúce z:

- odľahčovacej služby;
- pomoci pri výkone opatrovníckych práv a povinností;
- denného centra;
- podpory samostatného bývania;
- jedálne;
- pracovne;
- strediska osobnej hygieny (Habánik, 2018a)

1.5 Zvolené cieľové skupiny klientov z pohľadu sociálnych služieb

a) Seniori (starší ľudia)

V súvislosti so seniormi možno konštatovať o sociálnej skupine, ktorá je znevýhodnená vekom, odkázaná na pomoc iných osôb na základe svojho veku, nemožnosti zabezpečenia životných potrieb, ako aj teritoriálnou, ekonomickou, psychickou či sociálnou viazanosťou na dospelé a sebestačné osoby (Hangoni, Cehelská, Šíp, 2014).

Dôsledky starnutia sú ďalekosiahle, najvýznamnejšie sa však v spoločnosti prejavujú v týchto oblastiach:

- a) nárast počtu osôb v poproduktívnom veku sa prejaví v úbytku finančných zdrojov na jednej strane, a na strane druhej zvýšením ekonomického zaťaženia dôchodkového systému;
- b) zvyšovanie tlaku na zabezpečenie systému zdravotnej starostlivosti a poskytovania sociálnych služieb (lepšia dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre seniorov, rozšírenie zdravotnej starostlivosti o dlhodobo chorých pacientov, rozvoj sociálnych služieb pre seniorov vo veľmi vysokom veku, rozšírenie a skvalitnenie domácich opatrovateľských služieb);
- c) ďalšie zmeny v jednotlivých dimenziách (zmeny spoločenskej klímy, školstva, a pod.) (Vaňo, 2015).

V súvislosti s očakávanými prognózami a analýzami bude starnutie obyvateľstva predstavovať už v blízkej dobe veľmi aktuálny sociálny jav, čoho dôsledkom sa stane rýchlejšie navyšovanie podielu poproduktívnej zložky obyvateľstva. Výsledok sa tak prejaví v úbytku ekonomicky aktívneho obyvateľstva a prírastku ekonomicky neaktívneho obyvateľstva, v súvislosti s čím budú rovnako rásť aj verejné výdavky, adresované v záujme udržateľnosti dôchodkového systému, ako aj možnosť nárastu sociálneho napätia medzi ekonomicky aktívnym a ekonomicky neaktívnym obyvateľstvom (Juhaščíková, Štukovská, 2012).

b) Osoby so zdravotným postihnutím/zdravotným znevýhodnením

Zdravie možno charakterizovať ako najdôležitejšiu hodnotu v živote človeka. Určité zdravotné obmedzenie, resp. znevýhodnenie sa môže podpísať pod sociálny rozvoj človeka,

obmedzujú nielen sociálne kontakty, ale aj jeho participáciu na spoločenských možnostiach. Občania, disponujúci zdravotným znevýhodnením disponujú niektorými spoločnými potrebami a problémami, ktoré sú predmetom záujmu sociálnej politiky štátu, usilujúcej sa o nastolenie takých podmienok, ktoré by garantovali každému človeku právo na dôstojný a plnohodnotný život (Liba, 2013). Podľa Schavela a Oláha (2010, s. 70) Svetová zdravotnícka organizácia definovala v roku 1947 zdravie ako „*telesné, duševné a sociálne blaho, ako jednotu alebo harmóniu telesného, duševného a sociálneho v človeku*“.

U osôb zdravotne znevýhodnených často v praxi dochádza v dôsledku znevýhodnenia k vytváraniu bariéry pri snahe o sociálnu integráciu. Jedným z ukazovateľov humanity a vyspelosti spoločnosti sa v súčasnosti stáva v modernej spoločnosti celkový pomer medzi integračnými snahami na jednej strane a segregačnými snahami na strane druhej (Matoušek, 2010).

Podpora procesu sociálneho začlenenia u zdravotne postihnutých a znevýhodnených osôb je jednou z priorít aj v rámci Európskej únie, ktorá za dôležité v tomto procese vymedzuje kľúčové oblasti, prezentujúce *prístupnosť, účasť, rovnosť, zamestnanosť, vzdelanie, sociálnu ochranu a inklúziu, zdravotníctvo, spolu s opatreniami na vonkajšej úrovni* (Stratégia EÚ v oblasti zdravotného postihnutia na obdobie rokov 2010-2020, 2010).

Repková a Sedláková (2014) pripomínajú, že v roku 2014 bol prijatý prostredníctvom Svetového zdravotníckeho zhromaždenia Akčný plán „*Lepší život pre osoby so zdravotným postihnutím 2014-2021*“ (*Action Plan „Better health for persons with disabilities“ 2014-2021*) ako súhrn postupov orientovaných na zlepšenie kvality života osôb trpiacich zdravotným postihnutím. Akčný plán pozostával z troch nasledujúcich cieľov:

- ✓ odstránenie bariér a zlepšenie prístupu k zdravotným službám;
- ✓ posilnenie a rozšírenie rehabilitácie, habilitácie, pomáhajúcej technológie, asistenčné a podporné služby, ako aj komunitne založenú rehabilitáciu;
- ✓ zefektívniť zber relevantných a medzinárodne porovnateľných dát o osobách so zdravotným postihnutím, spolu s podporou výskumu zdravotného postihnutia a súvisiacich oblastí a služieb.

c) Nezamestnaní

Mareš, Sirovátka a Vyhlídal (2003) považujú nezamestnanosť za jeden z najaktuálnejších spoločenských problémov, dotýkajúci sa viacerých sfér v jej ďalšom smerovaní. Strata

zamestnania a s ňou spojená nezamestnanosť vo významnej miere ovplyvňuje nielen jednotlivca postihnutého stratou zamestnania, ale zároveň predstavuje aj ekonomické a sociálne straty pre celú spoločnosť. So stratou zamestnania dochádza ku zmene statusu jednotlivca, ktorý sa transformuje pod vplyvom nezamestnanosti zo statusu nezávislého občana na status závislého klienta, odkázaného na pomoc v rámci systému sociálneho zabezpečenia. Autori v tejto súvislosti upriamujú pozornosť na fakt, kedy výška rozdielu medzi každomesačnými pracovnými príjmami a rozsahom rôznych dávok v rámci sociálnej pomoci štátu môže negatívne ovplyvniť ďalší proces hľadania práce nezamestnaného občana. V prípade, že uvedené rozdiely sú zanedbateľné, dôsledkom sa môže stať strata motivácie pri hľadaní zamestnania, deštrukcia ľudského kapitálu, spojená s neschopnosťou inovácie svojich schopností, kvalifikácie a pracovných návykov, čoho konečným dôsledkom sa stáva definitívne vylúčenie z trhu práce. Jednotlivec, trpiaci dlhodobou nezamestnanosťou tak môže meniť identitu, ktorá môže byť zároveň aj príčinou vzniku jeho sociálnej exklúzie.

Proces pretrvávania nezamestnanosti sa môže rovnako negatívne podpísať aj pod celkový psychický stav jedinca, u ktorého sa v prípade dlhodobej nezamestnanosti prejavujú straty pracovných návykov, nezáujem o výkon práce, z čoho pramení následná apatia a závislosť na sociálnom systéme (Buchtová et al., 2002).

Dlhodobá nezamestnanosť významne ovplyvňuje ďalší priebeh života dotknutého jedinca (alebo rodiny), vrátane zdravia. Na základe týchto okolností možno konštatovať o zmenách či narúšaní psychickej pohody jedinca v dôsledku stresu a zvýšeného napätia, prípadne nástupu rôznych psychických problémov, počnúc predovšetkým depresiou, úzkosťou, či tvorbou závislostí na niektorých látkach (Drugas, 2013).

d) Marginalizované skupiny obyvateľstva

Pod pojmom marginalizované skupiny obyvateľstva možno charakterizovať tie skupiny a komunity, ktorých správanie sa a preferovaný životný štýl nie sú v súlade s hodnotovými sociálnymi a právnymi normami majoritného obyvateľstva. V tejto súvislosti sa tak jedná o ľudí bez domova, osoby závislé od návykových látok, segregované rómske komunity, osoby prepustené z výkonu trestu, atď. (Habánik, 2018a). V našom prípade sa jedná predovšetkým o segregovanú rómsku komunitu. Je dôležité tiež zdôrazniť, že veľká časť Rómov stále výlučne disponuje základným alebo žiadnym vzdelaním, čoho výsledkom sa stáva ich automatické vylúčenie z trhu práce, ako aj ich následná závislosť na sociálnom systéme štátu. Medzi ďalšie faktory ich vylúčenia je však takisto dôležité spomenúť aj niektoré biologické

prvky Rómov (napr. farba pleti), ktoré môžu viesť k skrytej alebo otvorenej diskriminácii v spoločnosti (Navrátil a kol., 2003).

Vzhľadom k dlhodobej neschopnosti prijatia konkrétnych opatrení zo strany štátu možno uviesť, že Rómovia, ktorí žijú v marginalizovaných a segregovaných komunitách, trpia viacstupňovým charakterom sociálnej exklúzie (oblasť bývania, vzdelania, atď.), čo ich v súčinnosti s chudobou stavia do pozície zotrvávania neustálej závislosti na sociálnom systéme.

Východisko predstavuje systematická, dlhodobá práca, vrátane podpory vzdelávania (už od útleho veku), spolu s poskytovaním sociálnych služieb krízovej intervencie (predovšetkým aktivity formou komunitných centier a terénnych programov).

e) Rodiny s deťmi

Rodinu možno charakterizovať nielen ako základnú bunku spoločnosti, ale zároveň plniacu viacero dôležitých funkcií, pričom ju možno zo sociologického hľadiska označiť aj ako prvú a základnú sociálnu skupinu, v rámci ktorej dochádza k zabezpečeniu procesu socializácie detí. V tejto súvislosti iba fungujúca rodina a vhodné rodinné prostredie s pevnými vzťahovými väzbami dokážu zabezpečiť zdravý emocionálny, fyzický, psychický a sociálny vývin dieťaťa (Mátl, Hardy a kol., 2013).

Napriek kľúčovej úlohe rodiny pre život každého človeka však dochádza k výskytu rodín, v rámci ktorých nemožno zabezpečiť plnohodnotný vývin dieťaťa. V spoločnosti vzrastá počet mnohoproblémových rodín, resp., rodín, disponujúcich viacerými vážnymi problémami, ktoré nedokážu rodiny riešiť prostredníctvom existujúcich foriem pomoci, s využitím súboru existujúcich sociálnych služieb. Prítomnosť a pretrvávanie týchto problémov máva väčšinou dlhodobý charakter, a preto možno označiť dané rodiny aj ako *rodiny v opakujúcich sa krízach* (Matoušek a kol., 2010).

Vzhľadom na funkčnosť rodiny a jej poruchy vo vzťahu k dieťaťu definuje štyri základné typy rodín:

- 1) *funkčná rodina*, v rámci ktorej dochádza k zaisteniu podmienok, nevyhnutných pre primeraný vývoj dieťaťa po viacerých stránkach;
- 2) *problémová rodina*, v rámci ktorej dochádza k výskytu vážnejších porúch niektorých, prípadne všetkých funkcií, ktoré sa však na druhej strane neprejavujú vo vážnejšom ohrození rodinného systému alebo vývoja dieťaťa. Napriek tomu, že z hľadiska sociálno-

právnej ochrany detí a kurately je dôležité venovať zvýšenú pozornosť týmto rodinám, rodiny sú schopné existujúce problémy zvládať prostredníctvom vlastných síl, prípadne s využitím jednorazovej, alebo krátkodobej pomoci z externého prostredia;

- 3) *dysfunkčná rodina*, v rámci ktorej dochádza k výskytu vážnejších porúch niektorých, prípadne všetkých funkcií, prostredníctvom ktorých dochádza k bezprostrednému ohrozeniu alebo poškodeniu vývoja a prospechu dieťaťa, alebo formou devastačného pôsobenia na rodinu ako celok. Vzhľadom na závažnosť porúch a neschopnosti rodín tieto poruchy riešiť prostredníctvom vlastných možností, vzniká potreba intervencie z externého prostredia, s využitím opatrení a služieb, orientovaných na sanáciu rodiny. Pri danom type rodín môže predstavovať pre odborných pracovníkov problém rozpoznania hraníc, t. j. do akého momentu je vhodné realizovať podporu rodiny ako celku, a od ktorého momentu je nevyhnutné hájiť záujmy dieťaťa smerom proti rodine;
- 4) *afunkčná rodina*, v rámci ktorej dochádza k absolútnemu zlyhávaniu poslania a úloh rodiny, negatívne ovplyvňujúc dieťa. Riešením sa stáva umiestnenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti z dôvodu, že sanácia rodiny je už nereálna (Mátel, Hardy a kol., 2013).

V prípade, že však dochádza k zlyhávaniu biologickej rodiny pri výchove dieťaťa, alebo existujú určité dôvody, je možné umiestniť dieťa do niektorej z foriem náhradnej starostlivosti, v záujme zabezpečenia primeraného vývinu dieťaťa z pohľadu viacerých aspektov (Hulínová, 2016).

f) Mládež

Uvedená skupina je charakteristická výrazným názorovým prejavom, ako aj emocionálnou nestabilitou. Z tohto pohľadu sa však jedná aj o zraniteľnú skupinu, ktorá je ľahko názorovo ovplyvniteľná a to aj z pohľadu absencie životných skúseností. Podľa Kocovej (2011) je dôležité, aby bol mládeži venovaný dostatočný priestor, nakoľko cieľom spoločnosti je predchádzať takým javom, ktoré negatívne svojimi následkami vplývajú nielen na samotnú mládež, ale takisto aj na celú spoločnosť (náklonnosť k drogám, alkoholu, delikvencia, rozpad rodín, kriminálna činnosť, atď.). V tejto súvislosti sa javí takisto ako markantné efektívne využívanie voľného času v záujme nielen prihliadnutia na potreby a záujmy mládeže, ale aj pozitívneho formovania ich osobnosti.

Rác (2011) je toho názoru, že v prípade dospievajúcej mládeže dochádza k dištancovaniu sa od tradičného prostredia a jej príklonu k rôznym typom neformálnych skupín a mládežníckych subkultúr. Vrstovnícka skupina má väčší vplyv na deti, pochádzajúce

z dysfunkčných rodín, pričom charakter a zloženie týchto skupín podlieha viacerým spoločným znakom mladých ľudí, začleňujúcich sa do vnútra týchto skupín. Efektívnym trávením voľného času detí a dospelujúcej mládeže predstavuje okrem času stráveného s rodinou (za predpokladu funkčných rodín) aj široký rozsah výchovno-vzdelávacích aktivít (centrá voľného času, školské kluby, športové zariadenia, kultúrno-osvetové činnosti, atď.) (Kocová, 2011). Na základe daných faktorov možno dosiahnuť psychický a fyzický rozvoj osobnosti, vrátane procesu socializácie.

1.6 Kvalita v sociálnych službách

Dávideková (2014) uvádza, že dopyt po sociálnych službách rastie v poslednom období, a to aj v súvislosti so zmenami v demografickom vývoji spoločnosti. Pri niektorých sociálnych udalostiach, ktoré nedokáže vlastnými možnosťami jedinec prekonať sa vytvára priestor pre krátkodobú alebo dlhodobú podporu (intervenciu).

Aj z tohto dôvodu sa v druhej polovici 20. storočia zvyšuje v spoločnosti povedomie o kvalite poskytovaných služieb, pričom uvedený proces zohral významný aspekt v humanizácii a transformácii sociálnych služieb, zohľadňujúc pritom aj kvalitatívny rozmer sociálnych vzťahov medzi samotnými ľuďmi. V súvislosti s kvalitou sociálnych služieb je dôležité, aby existujúce spektrum sociálnych služieb v rámci svojho poslania a pôsobnosti spĺňali určité kritériá:

- garanciu kvality pri poskytovaní sociálnych služieb;
- garanciu partnerskej spolupráce rôznych subjektov;
- podpora procesu sociálnej inklúzie užívateľov sociálnych služieb;
- podpora procesu nezávislosti užívateľov sociálnych služieb (odmietajúc závislosť na sociálnej službe);
- rešpektovanie individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb;
- odmietanie diskriminácie a garancia pri poskytovaní sociálnych služieb bez akýchkoľvek predsudkov (Bočáková, 2017).

V podmienkach Slovenskej republiky sa hodnoteniu kvality sociálnych služieb začína venovať pozornosť až po roku 1994, kedy sa prvýkrát na Slovensku stretávame v oblasti hodnotenia sociálnych služieb s istými kritériami, prostredníctvom ktorých možno objektívne hodnotiť podmienky kvality poskytovania sociálnych služieb. S pomocou štandardov kvality

(na základe overiteľných a merateľných kritérií) tak dokážeme určiť v akom rozsahu možno považovať poskytovanie určitej sociálnej služby za kvalitné. V tejto súvislosti je rovnako možné vnímať štandardy ako všeobecné princípy, zahŕňajúce autonómiu klienta, nezávislosť, ľudskú dôstojnosť, právo na súkromie, právo na výber, možnosť rozhodovať, rešpekt a napĺňanie práv. (Dávideková, 2015).

Kamanová (2016) zdôrazňuje, že procesuálna metóda hodnotenia je založená na porovnávaní a definovaní kritérií, indikátorov progresu kvality sociálnych služieb a hodnotení (štandardov) pre kvalitné sociálne služby s realizovanými sociálnymi službami prípadne projektmi. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že len pri existencii kvalitných sociálnych služieb majú prijímatelia sociálnych služieb perspektívu prežitia spokojného a kvalitného života. Kamanová (2016, s. 81-86) zároveň vymedzuje podmienky kvality hodnotenia sociálnych služieb² v rámci 4 oblastí:

1. Oblasť – *Dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd – popisujú základné hodnoty a princípy poskytovania sociálnej služby*

Kritéria:

- a) základné ľudské práva a slobody;
- b) sociálny status prijímateľa sociálnej služby;
- c) vzťahy, rodina a komunita;

2. Oblasť – *Procedurálne podmienky*

Kritéria:

- a) vymedzenie účelu a obsahu poskytovania sociálnej služby a prístupu k prijímateľovi sociálnej služby;
- b) určenie postupov a podmienok poskytovania sociálnej služby a aj jej rozsahu a formy;
- c) určenie postupu pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby;
- d) určenie postupov a pravidiel na dosiahnutie účelu a odborného zamerania pri poskytovaní sociálnej služby prostredníctvom metód, techník a postupov sociálnej práce a zásad poskytovania sociálnej služby;
- e) určenie postupov a pravidiel na vypracovanie, realizovanie a hodnotenie individuálneho plánu prijímateľa sociálnej služby alebo určenie postupov a pravidiel

² Celé znenie textu je uvedené v rámci prílohy Zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

práce s prijímateľom sociálnej služby;

- f) určenie postupov a pravidiel prevencie krízových situácií. Určenie postupov a pravidiel pri používaní prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia;
- g) poskytovanie informácií záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby v im zrozumiteľnej forme, podľa ich individuálnych potrieb, schopností;
- h) podpora a pomoc prijímateľovi sociálnej služby pri sprostredkovaní a využívaní inej verejnej služby podľa jeho potrieb a schopnosti a cieľov;
- i) určenie postupov a pravidiel na zisťovanie spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb so všetkými zložkami poskytovanej sociálnej služby a využívanie zistených skutočností pri zvyšovaní kvality poskytovanej sociálnej služby a určenie spôsobu podávania sťažnosti súvisiacej s poskytovaním sociálnej služby;
- j) hodnotenie poskytovateľa sociálnej služby, či je spôsob poskytovania sociálnej služby v súlade s potrebami prijímateľa služby a v súlade s cieľmi poskytovanej služby;

3. Oblasť – *Personálne podmienky*

Kritéria:

- a) vypracovanie štruktúry a počtu pracovných miest, kvalifikačných predpokladov na ich plnenie v súlade s § 84 s určením štruktúry, povinnosti a kompetencií jednotlivých zamestnancov, počet zamestnancov je primeraný počtu prijímateľov sociálnych služieb a ich potrebám;
- b) určenie postupov, pravidiel a podmienok na prijímanie zamestnancov, zaškoľovanie zamestnancov, ktoré je v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi;
- c) určenie postupov, pravidiel a podmienok na rozvoj ďalšieho vzdelávania a zvyšovania odbornej spôsobilosti zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, a na hodnotenie zamestnancov, ktoré zahŕňajú vypracovanie osobných cieľov, úloh a potrebu ďalšieho vzdelávania a spôsob ich naplnenia;
- d) systém supervízie u poskytovateľa sociálnej služby;

4. Oblasť – *Prevádzkové podmienky*

Kritéria:

- a) zabezpečenie prevádzkových podmienok zodpovedajúcich kapacite, druhu poskytovanej sociálnej služby a potrebám prijímateľov sociálnych služieb v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi;
- b) určenie postupu a spôsobu spracúvania a poskytovania informácií o poskytnutej sociálnej službe, ktoré sú dostupné prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine, komunite a verejnosti v prijateľnej a zrozumiteľnej forme;
- c) hodnotenie vypracovania výročnej správy v súlade s týmto zákonom alebo hodnotenie záverečného účtu.

2 ANALYTICKÁ ČASŤ

V nasledujúcej časti si bližšie priblížime vybrané sociálno-demografické charakteristiky Obce Trenčianska Teplá spolu so súborom existujúcich sociálnych služieb na území obce. Nevyhnutnou súčasťou našej práce predstavujú zároveň spracované dáta zo strany Štatistického úradu SR, prostredníctvom ktorých sme mapovali vybrané sociálno-demografické charakteristiky v Obci Trenčianska Teplá, a ktoré predstavujú dôležitý odrazový bod pre opodstatnenie fungovania systému sociálnych služieb. Nadobudnuté dáta uvádzame formou prehľadných grafov a tabuliek, vrátane popisných údajov. Zároveň predstavujeme vybrané dáta z posledného celoštátneho Sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa uskutočnilo v roku 2011. Dôvodom použitia týchto údajov je fakt, že niektoré sociálno-demografické údaje o obciach sú dostupné iba na základe daných celoštátnych výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov. Analytická časť rovnako pozostáva zo SWOT analýzy a prezentuje potreby obyvateľstva, ktoré boli zisťované na základe dotazníkového prieskumu. Výstupom budú navrhované riešenia v sociálnej oblasti na nasledujúce obdobie piatich rokov (časový horizont 2021-2025).

2.1 Charakteristika obce a občianska vybavenosť

Trenčiansku Teplú možno považovať za významne sa rozvíjajúcu obecnú samosprávu, ktorá ťaží predovšetkým zo svojej strategickej polohy. V tejto súvislosti obec predstavuje významný dopravný uzol čo sa týka cestnej i železničnej dopravy. V prípade cestnej dopravy možno spomenúť ľahkú dostupnosť do krajského mesta Trenčín, okolitých miest (Dubnica nad Váhom a Nová Dubnica), ako i blízkosť kúpeľného mesta Trenčianske Teplice, ktoré spája s Trenčianskou Teplou aj železničná trať, na ktorej počas sezóny premáva električka. Rovnako netreba opomenúť blízkosť diaľničného privádzača. Vďaka železničnému uzlu je obec strategicky prepojená s Moravou, pričom jej poloha je situovaná na hlavnom železničnom ťahu, čo len prispieva k ďalšej podpore rozvoja cestovného ruchu aj do budúcnosti. V obci sa nachádza široká občianska vybavenosť, ktorá je sprevádzaná pestrou paletou živnostníkov a služieb pre obyvateľov obce, spolu s rozsiahlym spektrom dostupnej zdravotnej starostlivosti (vrátane lekárne).

V tejto súvislosti tak možno konštatovať o širokom rozsahu podnikateľských aktivít na jej území, s cieľom poskytovania kvalitných služieb obyvateľom

obce. Niektoré podnikateľské subjekty ako napr. LEONI Slovakia, spol. s.r.o.; Považský cukor a.s.; či výroba mäsových výrobkov - Hôrka s.r.o. patria zároveň medzi významných zamestnávateľov, čím pozitívne prispievajú k zamestnanosti v našom regióne. Súbor služieb pre obyvateľov obce je rozsiahly, zahŕňajúci napríklad nasledovné služby³:

- holičstvo a kaderníctvo;
- masérské a kozmetické služby;
- manikúra a pedikúra;
- pomocné stavebné a maliarske práce;
- maloobchodné prevádzky sprostredkujúce predaj tovarov a služieb;
- reklamné a pohostinské činnosti;
- čistiace a upratovacie služby;
- vodoinštalárske, kúrenárske a stolárske práce;
- zámočníctvo;
- reklamné, marketingové a fotografické služby;
- očná optika;
- kamenárstvo;
- závodné stravovanie;
- počítačové a kuriérske služby;
- vydavateľská činnosť.

Z hľadiska zdravotnej dostupnosti možno konštatovať, že v obci sa nachádzajú dve zdravotné strediská, ktoré sú situované v centre obce. Ambulantní lekári, ktorí pôsobia v obci, sú uvedení nasledovne:

- a) Všeobecná ambulancia pre dospelých (MUDr. Jarmila Cígerová);
- b) Všeobecná ambulancia pre dospelých (MUDr. Zuzana Šulíková; poskytovateľ zdravotnej starostlivosti Laugo Med, s.r.o.);
- c) Všeobecná ambulancia pre deti a dorast (MUDr. Margita Šmatláková);
- d) Ortopedická ambulancia – (MUDr. Oto Makrech; poskytovateľ zdravotnej starostlivosti ORTHOS s.r.o.);
- e) Ambulancia zubného lekárstva (MUDr. Slavomír Tholt; poskytovateľ zdravotnej starostlivosti ST – DENTAL s.r.o.);

³ Presný zoznam podnikateľských subjektov a poskytovaných služieb možno získať na Obecnom úrade

- f) Ambulancia anesteziológie a intenzívnej medicíny;
- g) SVaLZ, rádiológia (MUDr. Cibiková; poskytovateľ zdravotnej starostlivosti ORTHOS s.r.o.);
- h) Urologická ambulancia (MUDr. Denisa Hošťáková, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti UROMEDICA s.r.o.).

2.2 Vzdelávanie v obci

Vzdelávací proces v obci Trenčianska Teplá zabezpečujú nasledovné školské zariadenia:

1. Materská škola v Trenčianskej Teplej + elokované pracovisko v miestnej časti Dobrá (predprimárne vzdelávanie);
2. Základná škola v Trenčianskej Teplej (primárne vzdelávanie);
3. Súkromná základná umelecká škola⁴ (primárne vzdelávanie);
4. Spojená škola internátna Trenčianska Teplá (predprimárne vzdelávanie pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami; primárne vzdelávanie zdravotne znevýhodnených detí a mládeže; praktická škola – pokračovanie vzdelávania po dosiahnutí primárneho vzdelania).

Podľa VZN č. 2/2019, ktoré bolo schválené obecným zastupiteľstvom 26. júna 2019, obec Trenčianska Teplá je zriaďovateľom:

A. škôl – samostatných právnych subjektov:

- a) Materská škola Trenčianska Teplá, J. Braneckého 129/13, Trenčianska Teplá s elokovaným pracoviskom Dobrá 1103, Trenčianska Teplá;
- b) Základná škola Trenčianska Teplá, J. Braneckého 130/15, Trenčianska Teplá.

B. Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia:

- a) Školský klub detí pri ZŠ, J. Braneckého 130/15, Trenčianska Teplá;
- b) Centrum voľného času pri ZŠ, J. Braneckého 130/15, Trenčianska Teplá.

C. Zariadenia školského stravovania:

- a) Školská jedáleň pri ZŠ, J. Braneckého 130/15, Trenčianska Teplá;

⁴ Zriaďovateľom Súkromnej základnej umeleckej školy je Mgr. Tibor Ukropec. V zmysle platného VZN obec poskytuje súkromnému poskytovateľovi dotáciu na prevádzku a mzdy na deti a žiakov.

- b) Výdajná školská jedáleň pri MŠ, J. Braneckého 129/13, Trenčianska Teplá;
- c) Školská jedáleň pri MŠ, Dobrá 1103, Trenčianska Teplá (VZN č. 2/2019).

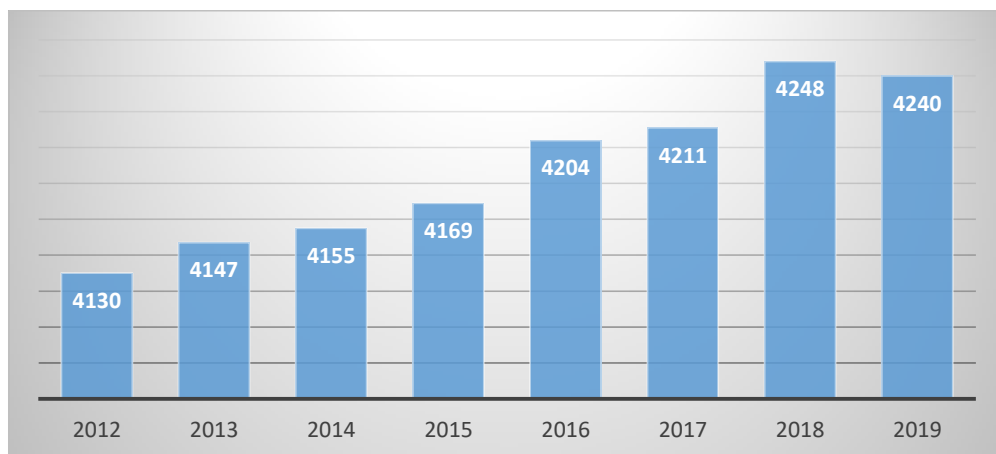
2.3 Sociálno-demografické ukazovatele

Tak ako na úrovni štátu a TSK, takisto aj obecná samospráva musí čeliť na svojom území významným zmenám v štruktúre skladby obyvateľstva. Tieto zmeny podliehajú viacerým faktorom, ktoré sa vzájomne ovplyvňujú a usmerňujú tak ďalší vývoj spoločnosti (Keller, 2000).

Cséfalváiová (2012) v tomto kontexte upriamuje pozornosť na vytváranie nových podmienok rozvoja pod vplyvom zmeneného demografického profilu spoločnosti v nasledujúcich sférach:

- a) *ekonomická sféra* – zmeny vo veľkosti podielov v hlavných vekových skupinách sa podpisujú pod znižujúci sa podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva a rastúci podiel ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Vytvára sa tak riziko úbytku pracovných síl v dôsledku starnutia, ako aj problematika ďalšieho udržania systémov dôchodkového zabezpečenia a dostupnosti zdravotnej starostlivosti;
- b) *politická sféra* – neustále zvyšovanie podielu seniorov v populácii významne vplýva na rastúci podiel tejto skupiny obyvateľstva na politické rozhodnutia, týkajúce sa primárnych problémov v kontexte starnúcej spoločnosti;
- c) *sociálna sféra* – nové formy v rámci formovania štruktúry rodiny, upriamenie pozornosti spoločnosti na proces aktívneho starnutia a kvality života seniorov, hľadanie nových prístupov v oblastiach sociálnej ochrany a dlhodobej starostlivosti;
- d) *oblasť medzinárodných vzťahov* – schopnosť adaptácie a reagovania na zmenu podmienok konkrétnej krajiny či regiónu, ako aj jej váhu na medzinárodnom poli, snahy o hľadanie rovnováhy medzi zatiaľ sa iba demograficky rozvíjajúcim sa svetom na strane jednej a starnúcim vyspelým svetom na strane druhej.

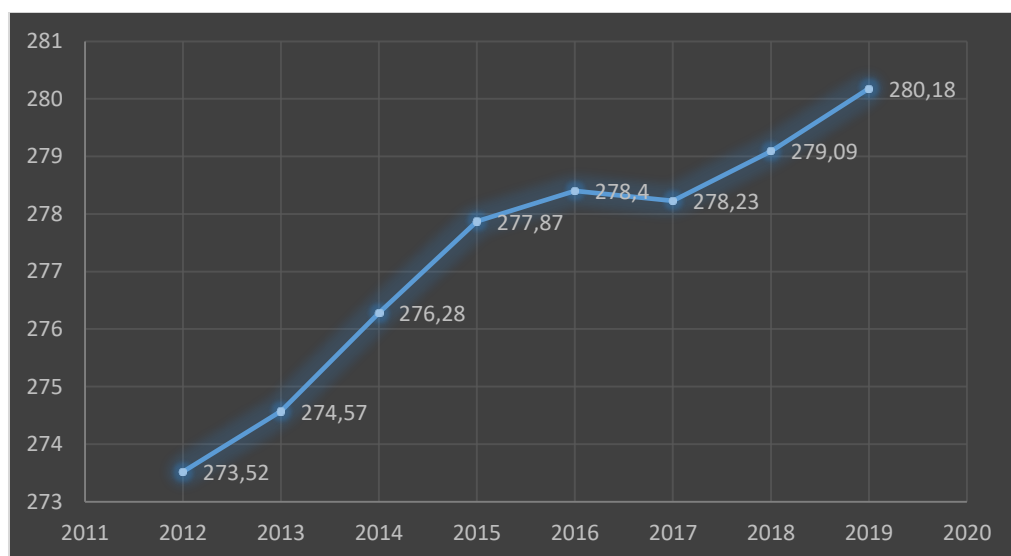
Graf č. 1 – Vývoj obyvateľstva obce

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

Vzhľadom na svoju strategickú polohu možno uviesť, že počet obyvateľov obce neustále narastá (s miernou výnimkou z roku 2018). Rast počtu obyvateľstva podporuje nielen pôrodnosť, ale takisto aj migrácia obyvateľstva do obce vzhľadom na jej významnú polohu a veľmi dobré podmienky pre život.

Graf č. 2 – Hustota obyvateľstva na km²

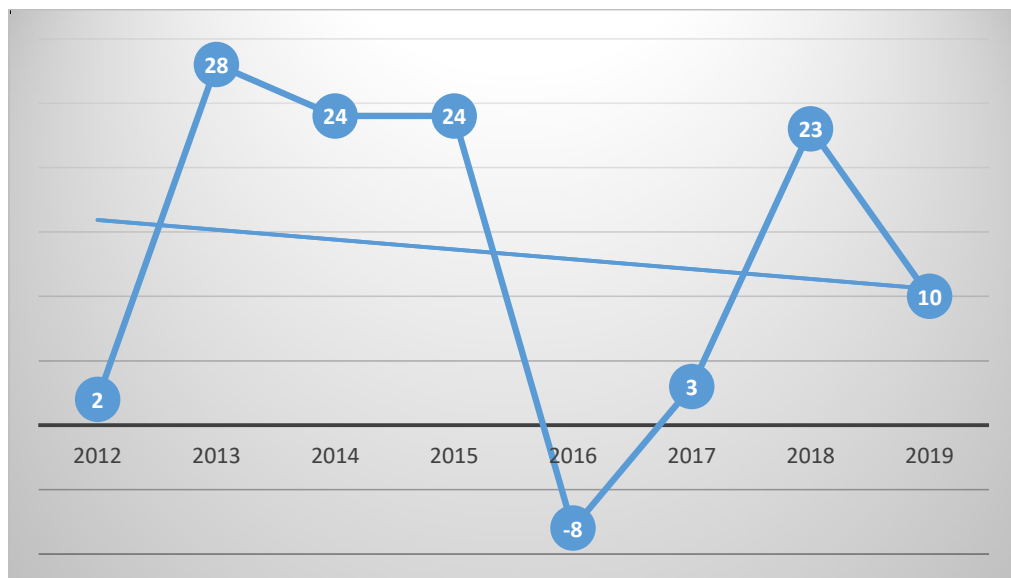

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

O neustálom náraste trvalo bývajúceho obyvateľstva možno konštatovať aj v súvislosti s tým, že od roku 2012 neustále narastá počet osôb žijúcich na jednom km². V rámci sledovaného

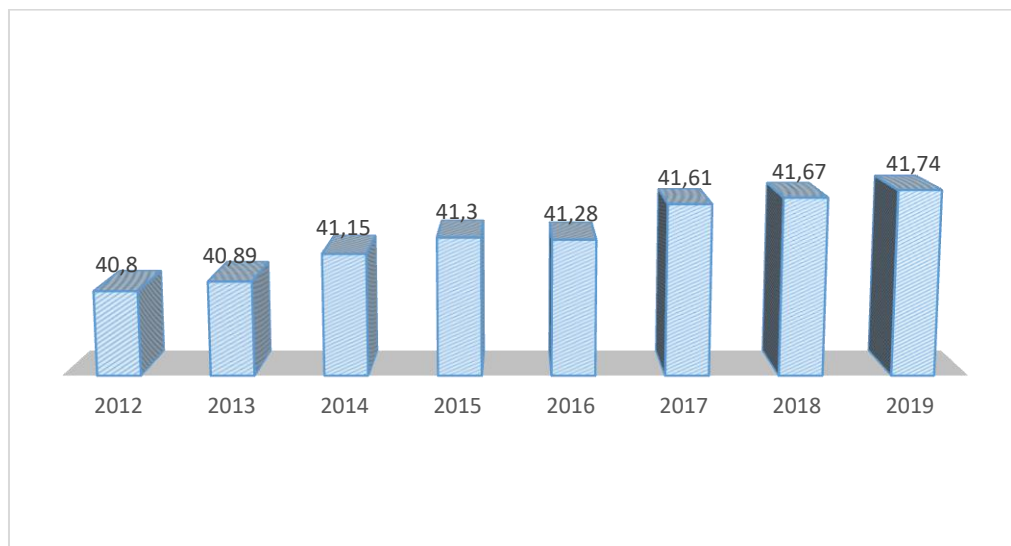
obdobia sa jedná o nárast takmer až o 7 osôb na km², čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje nárast počtu osôb na km² o 2,43%.

Graf č. 3 – Celkový prírastok obyvateľstva v obci

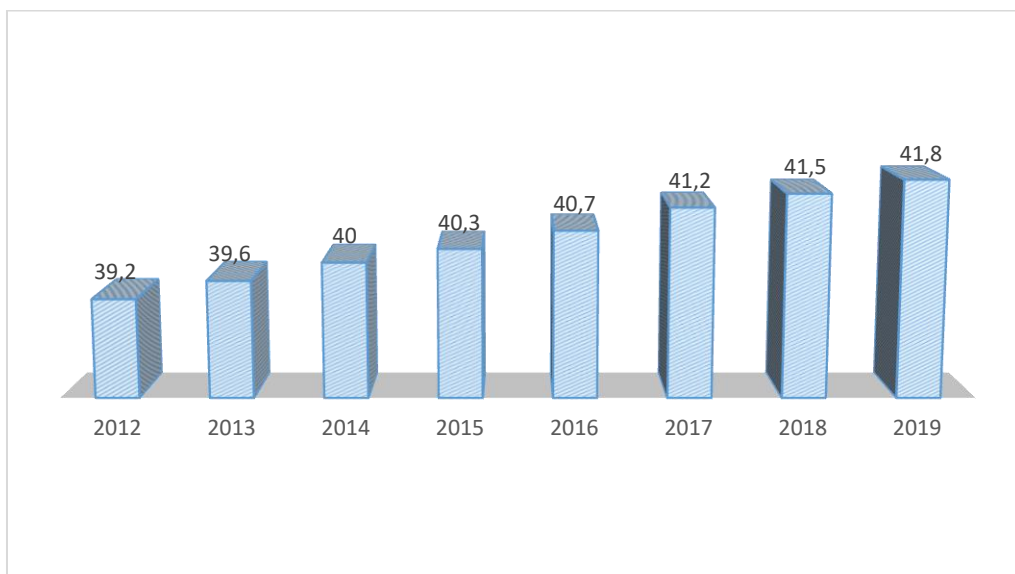
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

Graf č. 4 – Vývoj priemerného veku obyvateľstva obce

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

Graf č. 5 – Vývoj mediánového veku obyvateľstva obce

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

Za dôležitý demografický údaj, od ktorého sa odvíja priestor pre rozvíjanie sociálnych služieb na konkrétnom území, predstavuje vekové zloženie obyvateľstva obce. Hodnoty priemerného veku sa neustále zvyšujú, čo však súvisí s demografickými vyhliadkami nielen na Slovensku, ale aj v celej Európskej únii. V súčinnosti s každoročným nárastom priemerného veku dochádza zároveň aj k neustálemu zvyšovaniu mediánového veku.

V tejto súvislosti ďalej konštatujeme, že z hľadiska vekových skupín rozoznávame skupiny predproduktívneho (ekonomicky neaktívne obyvateľstvo), produktívneho (ekonomicky aktívne obyvateľstvo) a poproduktívneho veku (ekonomicky neaktívne obyvateľstvo - seniori). Zmeny v rámci týchto troch zložiek veľmi citlivo vplývajú na celú spoločnosť, a konkrétne opatrenia preto treba prijímať po zohľadnení všetkých faktorov.

Tabuľka č. 1 – Podiel obyvateľstva obce z hľadiska vekových skupín

Rok	oblasť	Podiel osôb v predproduktívnom veku v %	Podiel osôb v produktívnom veku v %	Podiel osôb v poproduktívnom veku v %
2012	Obec Trenčianska Teplá	14,42	69,93	15,65
	Trenčiansky kraj	13,31	72,32	14,37
	SR	15,35	71,52	13,13
2013	Obec Trenčianska Teplá	14,76	69,84	15,4
	Trenčiansky kraj	13,34	71,81	14,86
	SR	15,32	71,14	13,54
2014	Obec Trenčianska Teplá	14,58	69,66	15,77
	Trenčiansky kraj	13,29	71,38	15,33
	SR	15,31	70,73	13,96
2015	Obec Trenčianska Teplá	14,54	69,43	16,03
	Trenčiansky kraj	13,3	70,81	15,9
	SR	15,33	70,22	14,45
2016	Obec Trenčianska Teplá	14,57	69,46	15,97
	Trenčiansky kraj	13,44	70,08	16,49
	SR	15,46	69,55	14,99
2017	Obec Trenčianska Teplá	14,41	69,01	16,58
	Trenčiansky kraj	13,61	69,3	17,09
	SR	15,61	68,87	15,52
2018	Obec Trenčianska Teplá	14,81	68,38	16,82
	Trenčiansky kraj	13,78	68,54	17,68
	SR	15,74	68,22	16,04
2019	Obec Trenčianska Teplá	14,94	68,05	17,01
	Trenčiansky kraj	13,9	67,78	18,32
	SR	15,83	67,59	16,58

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

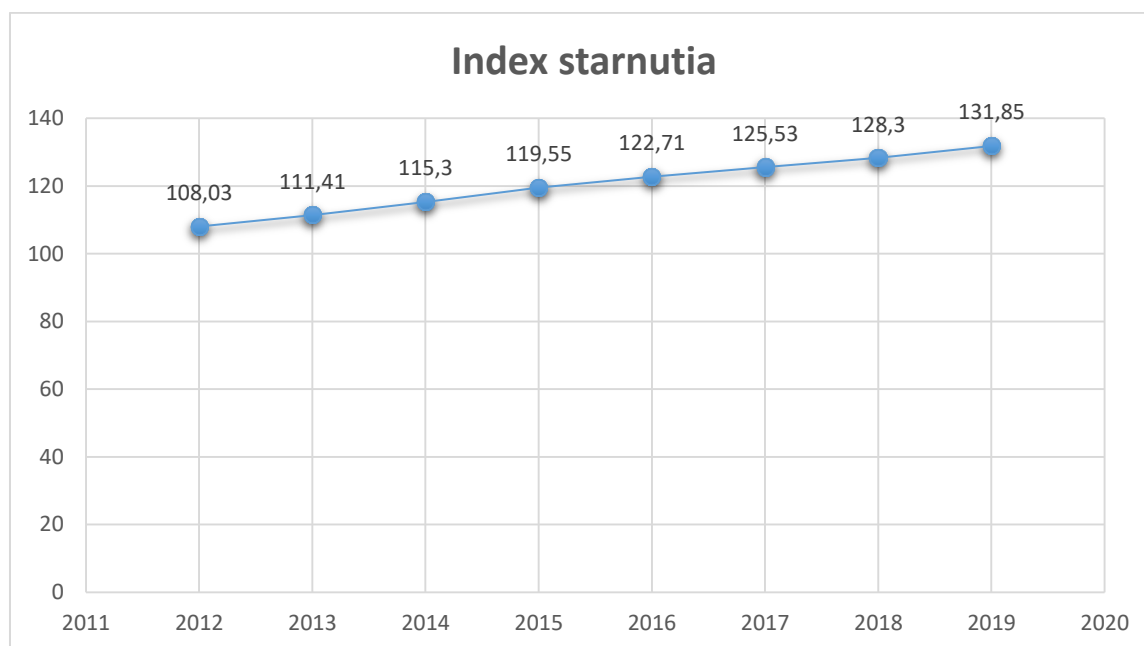
Z hľadiska skúmania zastúpenia zložky predproduktívneho veku konštatujeme, že Obec Trenčianska Teplá na jednej strane dosahuje nižšie hodnoty oproti hodnotám na úrovni SR, no na strane druhej však dosahuje vyššie hodnoty než je tomu v rámci TSK. Rozdiel v sledovanom období predstavuje z pohľadu obce **nárast predproduktívnej zložky o 0,52%**, kým z pohľadu TSK sa jedná o nárast o 0,59% a z pohľadu SR sa jedná o nárast na úrovni 0,48%. Pozitívne v tomto kontexte vnímame predovšetkým to, že podiel tejto zložky neklesá, ale rastie, hoci aj minimálnym tempom rastu.

Čo sa týka skupiny osôb v produktívnom veku, možno si všimnúť zaujímavé zmeny v sledovanom období, pretože z pohľadu obce dochádza na rozdiel od SR a TSK k plynulým zmenám v rámci obyvateľstva. Kým na začiatku skúmaného

obdobia dosahoval podiel produktívneho obyvateľstva rozdiel oproti štatistickým údajom na úrovni SR a TSK 1,59 %, resp. 2,39%, na konci skúmaného obdobia v roku 2019 si je už možné povšimnúť opačné hodnoty pri porovnávaní predmetných ukazovateľov. **Pokles hodnôt v rámci Trenčianskej Teplej je plynulý s uvedením poklesu o 1,78%,** čo je však výrazne menší pokles než je tomu na úrovni SR (3,93%) i TSK (4,54%).

Pri analýze podielu osôb v poproduktívnom veku si možno povšimnúť, že rozdiel počas sledovaného obdobia predstavuje z pohľadu obce **nárast tejto skupiny obyvateľstva o 1,36%,** čo je však stále výrazne menej, než je tomu z pohľadu SR (nárast o 3,45%) a TSK (nárast o 3,95%). Napriek tomu, že hodnoty sú odlišné, rast podielu poproduktívnej zložky obyvateľstva je zjavný. Uvedený nárast bude vytvárať tlak na obecné i regionálne samosprávy pri ďalšom zabezpečení sociálnych služieb pre danú skupinu obyvateľstva, vrátane hľadania ďalších finančných zdrojov na poskytovanie sociálnych služieb.

Graf č. 6 – Index starnutia obyvateľstva obce

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020, vlastné spracovanie

Následne, v prípade starnutia si možno povšimnúť jeho rastúce hodnoty, avšak zároveň možno konštatovať o výraznom nepomere oproti hodnotám za SR a TSK. Index starnutia v obci je ku koncu sledovaného obdobia vyšší než je celoslovenský priemer (rozdiel 9,08%), no na druhej strane je výrazne nižší oproti priemeru v rámci TSK (rozdiel 17,97%). Aj tu je možné vidieť z pohľadu regiónov výrazne rozdiely v sociálno-demografických

ukazovateľoch. Napriek tomu, pokiaľ nebudú prijaté kľúčové opatrenia v sociálnej politiky na úrovni štátu, obec môže ovplyvňovať tieto procesy s výraznými limitmi (napr. angažovanie sa v bytovej výstavbe, podpora mladých rodín pri narodení dieťaťa, rozširovanie kapacity materskej školy, atď.)

Pri niektorých údajoch nemožno skúmať zmeny a vývoj istých ukazovateľov v rámci sociálno-demografickej charakteristiky. Za tieto ukazovatele možno považovať napríklad národnosť, dosiahnutý stupeň kvalifikácie či príslušnosť k vierovyznaniu. Uvedené ukazovatele v tejto súvislosti predkladáme ako formou zistení, ktoré boli prezentované Sčítaním obyvateľov, domov a bytov (ďalej len SODB) z roku 2011.

Tabuľka č. 3 – obyvateľstvo obce podľa národnosti

obyvateľstvo podľa národnosti	počet osôb	podiel v %
slovenská	3666	89,22
maďarská	1	0,02
rómska	6	0,15
rusínska	0	0
ukrajinská	0	0
česká	28	0,68
nemecká	0	0
poľská	0	0
chorvátska	0	0
srbská	0	0
ruská	4	0,1
židovská	0	0
moravská	5	0,12
bulharská	2	0,05
ostatné	5	0,12
nezistené	392	9,54
spolu	4 109	100%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2011, vlastné spracovanie

Pri skúmaní národnosti na základe výsledkov SODB z roku 2011 sa preukázalo, že slovenská národnosť predstavuje dominantný podiel nielen z celoštátneho merania, ale takisto aj u obyvateľstva Obce Trenčianska Teplá. Za negatívum možno považovať dva faktory – až takmer u desatiny obyvateľstva nedokážeme identifikovať príslušnosť k nejakej národnosti, nakoľko tento údaj sčítacím komisárom neuviedli. Druhé negatívum vidíme v tom, že k rómskej národnosti sa prihlásilo len šesť osôb. Tento trend je však celoslovenský, pretože

veľa Rómov sa radšej hlási k slovenskej alebo maďarskej národnosti, čoho následkom je negatívne pôsobenie na ďalší proces vlastnej sebaidentifikácie a hľadania kultúrnych vzorov Rómov do budúcnosti.

Tabuľka č. 4 – úroveň vzdelania obyvateľstva obce

dosiahnutá kvalifikácia	počet osôb	podiel v %
základné	472	11,49
učňovské (bez maturity)	608	14,8
stredné odborné (bez maturity)	466	11,34
úplné stredné učňovské (s maturitou)	194	4,72
úplné stredné odborné (s maturitou)	867	21,1
úplné stredné všeobecné	156	3,8
vyššie odborné vzdelanie	38	0,92
vysokoškolské bakalárske	75	1,83
vysokoškolské magisterské/inžinierske /doktorské	381	9,27
vysokoškolské doktorandské	9	0,22
bez školského vzdelania	602	14,65
nezistené	241	5,87
spolu	4 109	100%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2011, vlastné spracovanie

Ďalej, pri skúmaní dosiahnutého vzdelania konštatujeme, že najvýznamnejší podiel dosahuje skupina obyvateľstva s dosiahnutým úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Medzi ďalšie významné zastúpenie patrí dosiahnuté učňovské a stredné odborné vzdelanie (bez maturity), ako aj vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ktorým disponuje takmer desatina obyvateľov obce. Do pozornosti však dávame, že až viac ako štvrtina obyvateľstva nedisponuje žiadnym stupňom vzdelania, resp., dosahuje iba základné vzdelanie. Práve u tejto skupiny existuje výrazne väčšie riziko a pretrvávajúca chudoba i sociálnej exklúzie, čo opäť možno považovať za významnú oblasť pôsobenia sociálnych služieb.

Tabuľka č. 5 – obyvateľstvo obce podľa vierovyznania

Vierovyznanie	počet osôb	podiel v %
rímskokatolícka cirkev	3022	73,79
evanjelická cirkev augsburského vyznania	68	1,65
gréckokatolícka cirkev	11	0,27
reformovaná kresťanská cirkev	1	0,02
pravoslávna cirkev	6	0,15
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	19	0,46
Evanjelická cirkev metodistická	3	0,07
kresťanské zbory	7	0,17
apoštolská cirkev	5	0,12
bratská jednota baptistov	0	0
cirkev adventistov siedmeho dňa	0	0
cirkev bratská	3	0,07
ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0,02
starokatolícka cirkev	0	0
cirkev československá husitská	0	0
novoapoštolská cirkev	0	0
bahájske spoločenstvo	0	0
cirkev Ježiša krísta svätých neskorších dní	0	0
Iné	5	0,12
bez vyznania	402	9,78
nezistené	546	13,29
spolu	4 099	100%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2011, vlastné spracovanie

V otázke vierovyznania u obyvateľstva obce dosahuje dominantný podiel rímsko-katolícka cirkev, pričom hodnoty ostatných registrovaných cirkví sú zanedbateľné. Za zaujímavé však možno uviesť, že bez odpovedí bez vyznania vyjadrilo až takmer 10% obyvateľov a viac ako 13% obyvateľov sa k tejto otázke nevyjadrilo (nezistený údaj).

Tabuľka č. 6 – systém poskytovaných sociálnych služieb v obci

Druh sociálnej služby	Forma	Kapacita	Typ poskytovateľa
zariadenie opatrovateľskej služby	pobytová - ročná	8 osôb	verejný – obec
opatrovateľská služba	terénna	minimálne 16 osôb	verejný – obec
denný stacionár	ambulantná	10 osôb	neverejný

Zdroj: e-vuc.sk, vlastné spracovanie

- a) *zariadenie opatrovateľskej služby* – sociálna služba sa poskytuje plnoletej fyzickej osobe (ďalej len ako FO) na určitý čas, odkázanej na pomoci nej FO, a za prípadu, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu. V rámci zariadenia opatrovateľskej služby dochádza k poskytovaniu sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, ubytovaniu, stravovaniu, upratovaniu, prianiu, žehleniu a údržbe bielizne a šatstva, pomoci pri odkázanosti na pomoc inej FO, ako aj utváraní podmienok na úschovu cenných vecí. V zariadení opatrovateľskej služby dochádza aj k zabezpečeniu ošetrovateľskej starostlivosti, za prípadu, že v dané zariadenie neposkytuje ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 (Zákon 448/2008 Z. z., § 36);
- b) *opatrovateľská služba* – sociálna služba sa poskytuje FO, odkázanej na pomoci nej FO (jej stupeň odkázanosti je minimálne II), prípadne je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivít. V rámci opatrovateľskej služby dochádza k poskytovaniu úkonov, ktoré sa realizujú prostredníctvom Rozsahu úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti, ktorú určuje obec v hodinách, alebo podľa jednotlivých úkonov. V tejto súvislosti však minimálny rozsah úkonov nesmie byť nižší, než je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti FO, ak sa poskytovateľ sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby s jej prijímateľom. Opatrovateľská služba sa neposkytuje FO, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, ktorá je opatrovaná už FO, a ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie; ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu; FO, ktorej je nariadená karanténa v dôsledku podozrenia z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou. Dané ustanovenie o neposkytnutí sociálnej služby FO sa nepoužije za prípadu, ak sa FO vykonávajúcej opatrovanie poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v rámci zdravotníckeho zariadenia;

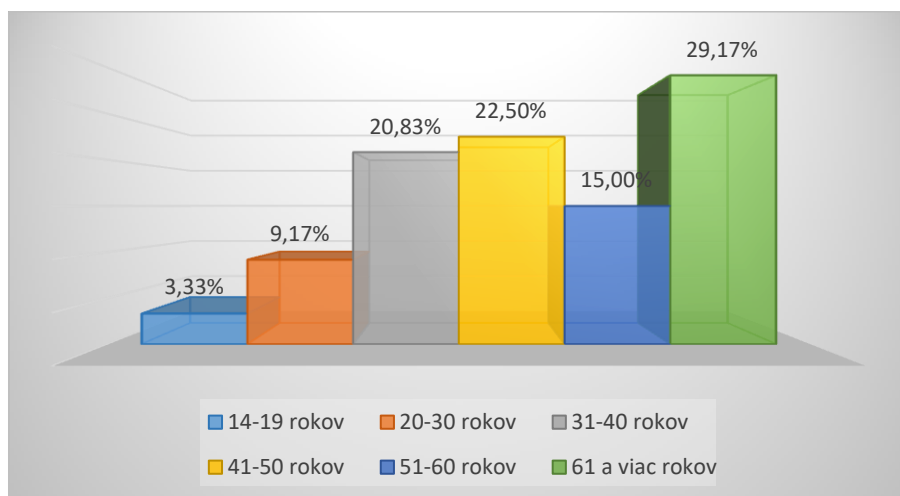
FO, vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba; FO, ktorá je opatrovaná FO, a ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie, sa poskytuje opatrovateľská služba v maximálnom rozsahu osem hodín za mesiac (Zákon 448/2008 Z. z., § 41).

- c) *denný stacionár* – sociálna služba sa poskytuje FO, odkázanej na pomoc inej FO, a ktorá je odkázanú na sociálnu službu (stupeň odkázanosti je minimálne III) v zariadení iba na určitý čas počas dňa. V rámci denného stacionára dochádza k poskytovaniu sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, stravovaniu a pomoci pri odkázanosti na pomoc inej FO, ako aj zabezpečeniu rozvoja pracovných zručností a záujmovej činnosti. V danom zariadení možno poskytovať sociálne poradenstvo aj rodine, alebo inej FO, zabezpečujúcej pomoc FO v rámci domáceho prostredia, za účelom spolupráce pri sociálnej rehabilitácii. Zároveň možno v dennom stacionári poskytovať aj výchovu, pokiaľ sa v tomto zariadení poskytuje sociálna služba deťom (Zákon 448/2008 Z. z., § 40);

2.4 Analýza potrieb obyvateľstva

V súvislosti s kvalitne spracovaným komunitným plánom považujeme za dôležité, aby sme identifikovali potreby obyvateľov žijúcich v obci, prípadne ich návrhy a postrehy, ktoré môžu pozitívne prispieť k ďalšiemu rozvoju obce. V tomto kontexte sme mapovali potreby obyvateľstva využitím dotazníkového prieskumu, ktorý sme realizovali buď priamo v kontakte s občanmi (ktorí fyzicky vyplnili dotazník v priestoroch Obecného úradu), ale hlavne využitím sociálnych sietí, ktoré prispievajú k prezentácii aktivít a noviniek v Obci Trenčianska Teplá, vrátane komunikácie medzi samotnými obyvateľmi. Dotazníkovú metódu zisťovania sme realizovali v období od 4. augusta do 31. augusta 2020. Veľký počet sledovateľov týchto stránok prispel ku kvantifikácii a verifikácii výsledkov, pričom viacero z nich sa citeľne dotýkalo aj konkrétnej oblasti sociálnych služieb. Celkovo sa v danom období podarilo zozbierať 120 dotazníkov (42 mužov a 78 žien), výpovede na jednotlivé otázky predkladáme formou grafov a konkrétnych popisov zo strany respondentov.

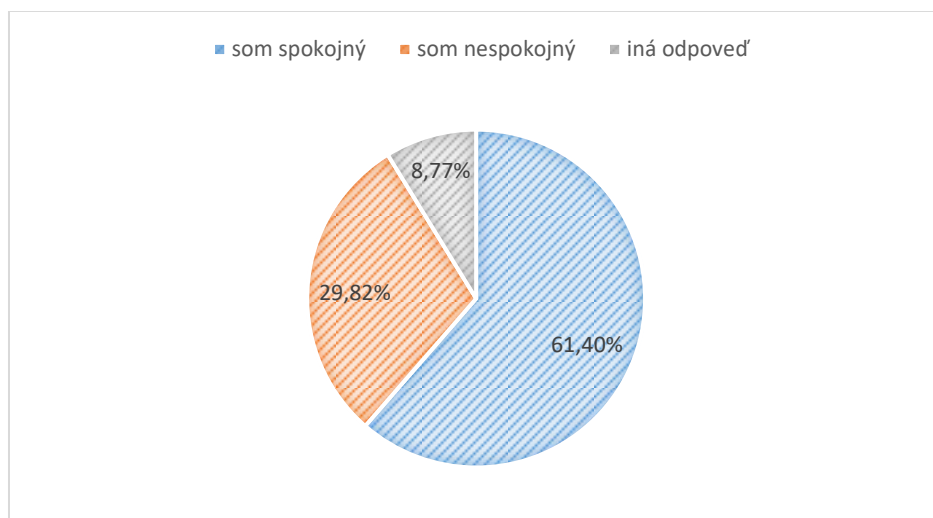
Graf č. 7 – Veková štruktúra respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

Z hľadiska vekovej štruktúry uvádzame, že najvýznamnejšiu zložku oslovených respondentov tvorila skupina ľudí v poproduktívnom veku o celkovom počte 35 osôb, nasledovaní skupinami osôb v rozmedzí 41-50 rokov (27 osôb), 31-40 rokov (25 osôb) a 51-60 rokov (18 osôb). Marginálne zastúpenie bolo zo strany skupín osôb vo veku 20-30 rokov (11 osôb) a 14-19 rokov (4 osoby).

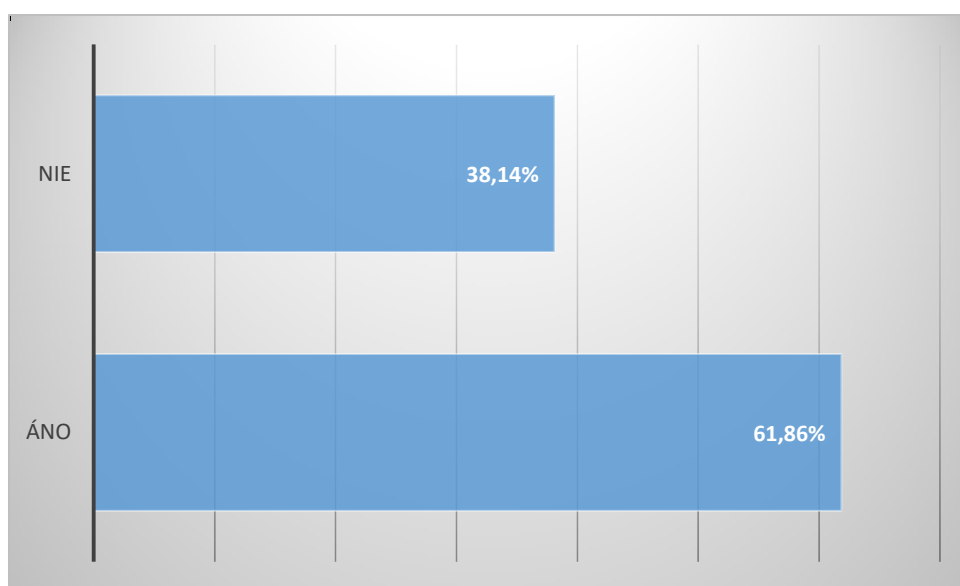
Graf č. 8 – Ako vnímate z Vášho pohľadu celkové podmienky pre život v Obci Trenčianska Teplá?

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

Na základe získaných odpovedí možno konštatovať, že výrazná väčšina respondentov (70 osôb) vyjadrila spokojnosť so životom v Obci Trenčianska Teplá, opačný postoj zastávala takmer tretina oslovených (34 osôb). Poslednú možnosť, kde mohli respondenti vyjadriť svoj názor využilo desať z nich, pričom medzi opakujúce sa odpovede možno zaradiť dôraz na lepšiu komunikáciu zo strany obce smerom k občanom, prípadne venovanie väčšej pozornosti zeleni a životnému prostrediu na území obce.

Graf č. 9 – Zapojili ste sa už aj Vy niekedy do aktivít, ktoré by viedli z Vášho pohľadu ku skvalitneniu života v Obci Trenčianska Teplá?

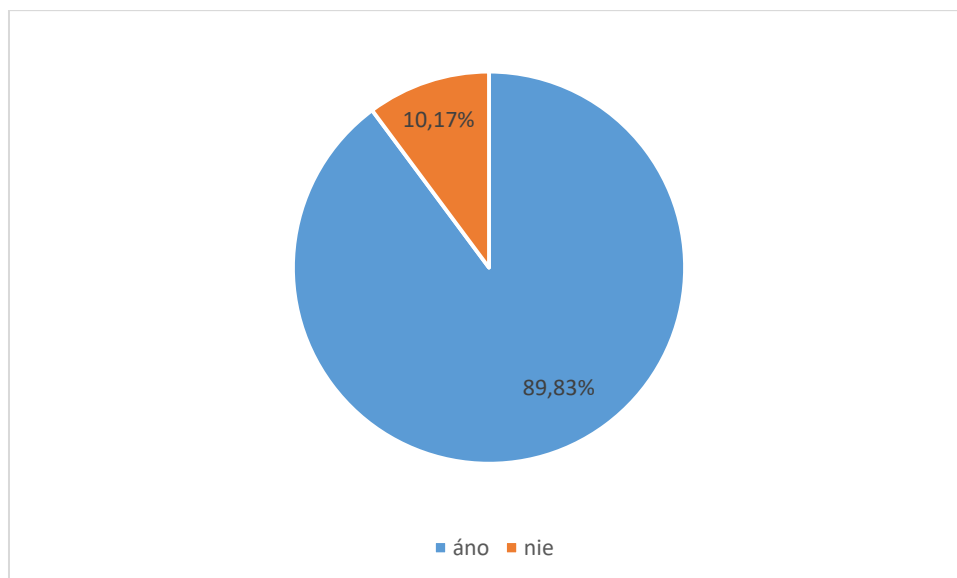
Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

Na skúmanú otázku odpovedala nadpolovičná časť respondentov (73 osôb) kladne, pričom sa už v minulosti zapojili do spomínaných aktivít smerujúcich k zlepšeniu životných podmienok v obci. Opačný postoj zaujala viac ako tretina oslovených (45 osôb).

Na otázku, ktorá bola smerovaná koncipovaná ako „V akých oblastiach by ste uvítali zlepšenie podmienok pre život v našej obci?“ sa vyjadrilo celkovo 90 respondentov. V rámci tejto otázky dominovala odpoveď, ktorá sa dotýkala väčšej pozornosti voči seniorom (22 osôb), nasledovaných kultúrou (10 osôb), riešeniu problematiky križovatky v centre obce (8 osôb), podpore rodín s deťmi (8 osôb), riešeniu odpadového hospodárstva (8 osôb) a pozemných komunikácií (8 osôb), starostlivosťou o životné prostredie (7 osôb), lepšieho

prístupu komunikácie zo strany obce k občanom (6 osôb) a nakoniec – nasmerovanie pozornosti k oblasti sociálnych služieb (3 osoby). Iné odpovede uviedlo 8 osôb (podpora športu, cyklotrasa, využitie eurofondov, atď.).

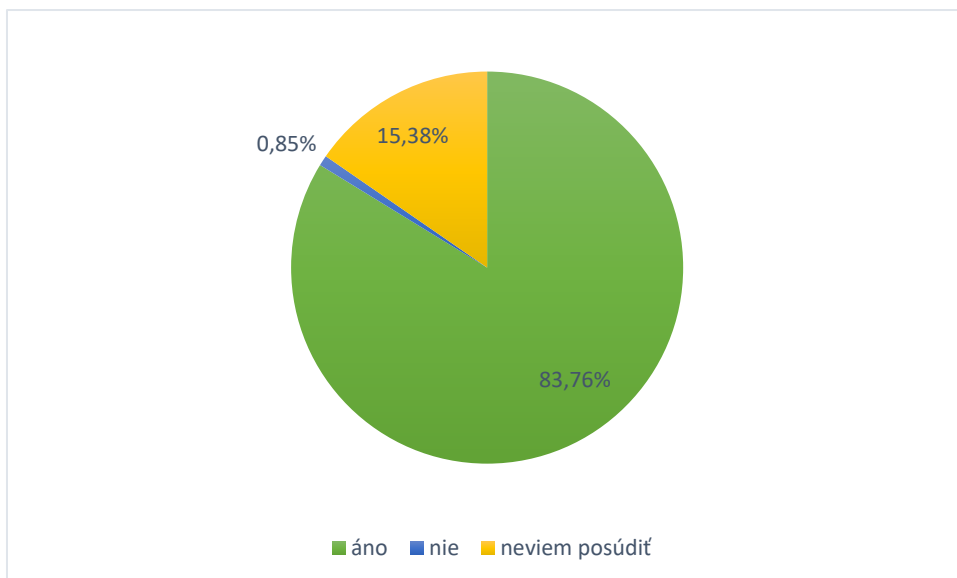
Graf č. 10 – Stretli ste sa už niekedy s pojmom sociálna služba?

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

Pri skúmaní už konkrétnej oblasti – sociálnych služieb možno pozitívne vnímať ten fakt, že drvivá väčšina respondentov sa už stretla s daným pojmom (106 osôb), resp. vedela čo daný termín znamená. Naopak, iba desatina respondentov sa s termínom sociálna služba nikdy nestretla (12 osôb).

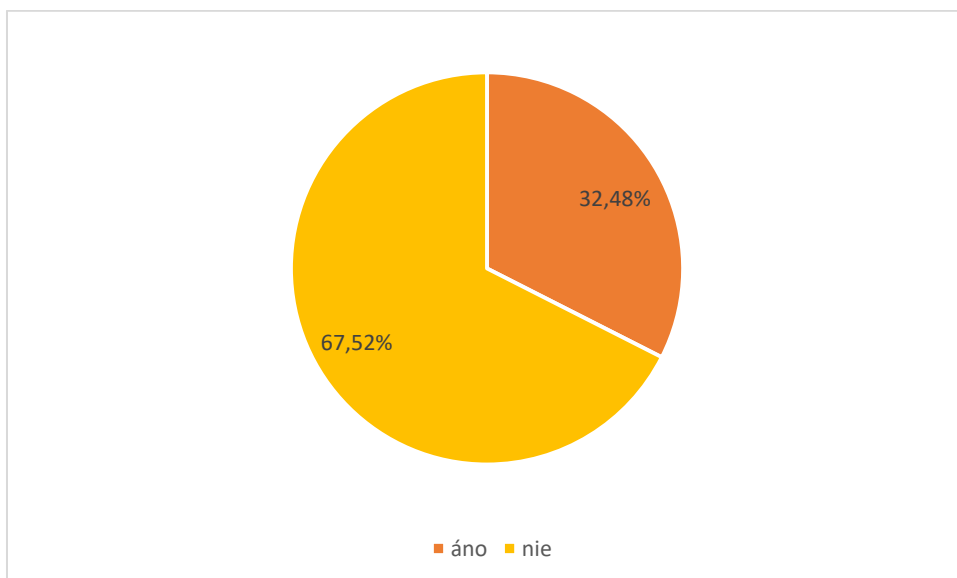
Graf č. 11 – Ak ste v predchádzajúcej otázke odpovedali áno, považujete sociálne služby za významný nástroj pomoci v našej spoločnosti?

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

V rámci tejto otázky opätovne drvivá väčšina opýtaných (98 osôb) uviedla, že sociálne služby považujú za významnú formu realizácie pomoci voči osobám, ktoré pomoc potrebujú. Viac ako pätnásť percent respondentov s daným tvrdením nesúhlasilo (18 osôb) a 1 respondent nevedel dať odpoveď na danú otázku.

Graf č. 12– Využili ste už niekedy Vy sám/sama, prípadne Vaši blízki nejaký druh sociálnej služby?

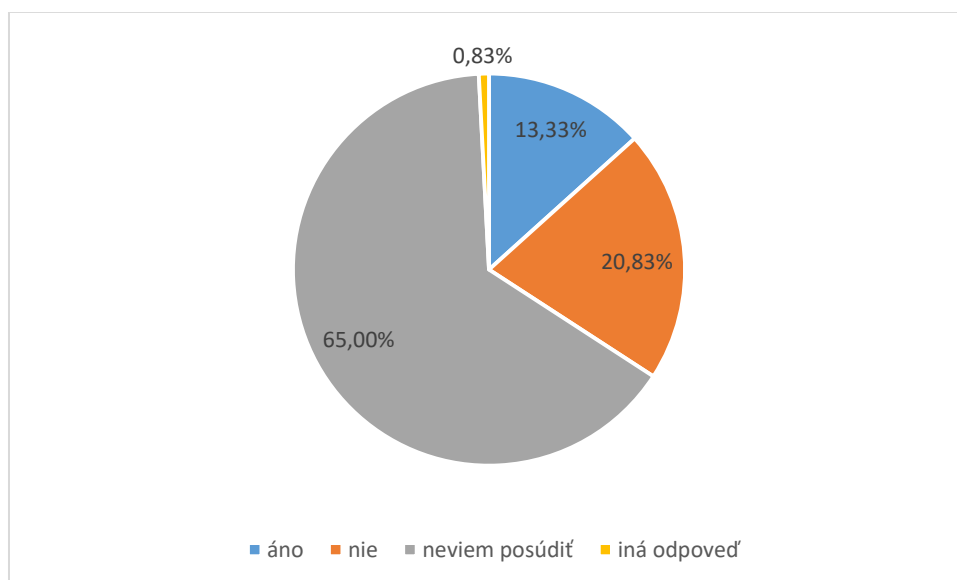

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

V tejto súvislosti možno pozitívne konštatovať, že napriek predchádzajúcim dvom otázkam využitie sociálnej služby potrebovala výlučne približne tretina respondentov, prípadne ich

blízke osoby (38). Sociálnu službu nepotrebovali doposiaľ takmer dve tretiny respondentov, prípadne ich blízke osoby (79 osôb).

Graf č. 13 – Považujete súčasný stav existujúcich sociálnych služieb v našej obci za dostatočný?

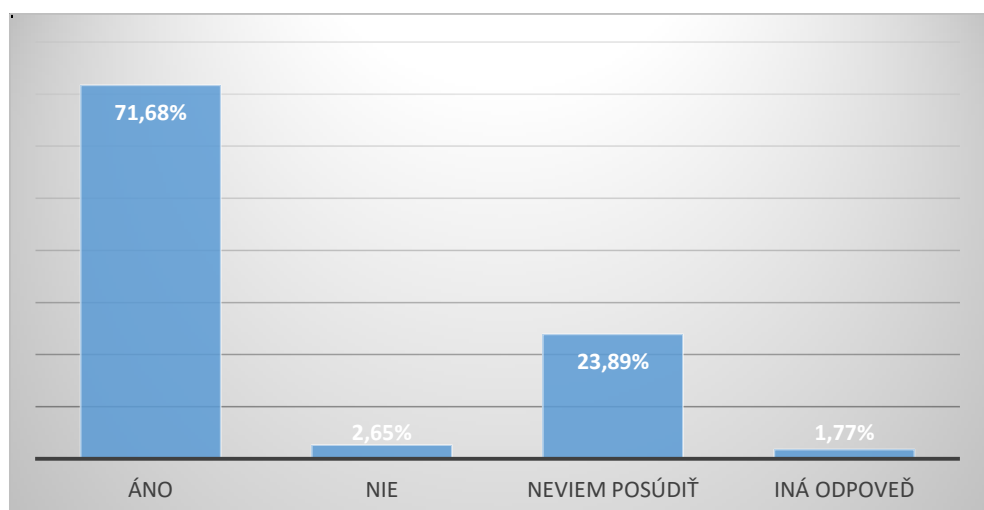

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

V prípade tejto otázky uvádzame, že len malá časť respondentov považovala súčasný stav poskytovaných sociálnych služieb v obci za dostatočný (16 osôb). Naproti tomu pätina respondentov nepovažuje súčasný stav za dostatočný (25 osôb). Najvýraznejšia časť – takmer dve tretiny respondentov nevedelo posúdiť/ zvoliť odpoveď na danú otázku (78 osôb) a 1 osoba zvolila možnosť inej odpovede (obsahovo však spadajúca už do predchádzajúcej otázky).

Na otázku v dotazníku „Na ktoré vybrané cieľové skupiny by sa mali podľa Vášho názoru zameriavať sociálne služby, prípadne aké sociálne služby v obci by ste uvítali?“ odpovedalo celkovo 85 respondentov. Z toho výrazná časť oslovených uviedla (51 osôb), že je potrebné sa venovať seniorom. V prípade cieľovej skupiny seniorov návrhy smerovali buď priamo k vytvoreniu pobytového zariadenia pre seniorov, prípadne k vytvoreniu denného centra pre seniorov, v rámci ktorého by seniori efektívne trávili svoj voľný čas. Druhú najvýznamnejšiu oblasť odpovedí (19 osôb) predstavovali rodiny s deťmi, voči ktorým by mala byť smerovaná väčšia pomoc a podpora na území obce. Ďalej nasledovali odpovede formou väčšej pomoci voči chorým osobám, resp., osobám so zdravotným znevýhodnením (6 osôb) a segregovanej rómskej komunite (3 osoby). Celkový počet 6 odpovedí predstavoval zmes názorov, počnúc poskytovaním pomoci voči ľuďom bez domova, ľuďom v núdzi, opusteným ľuďom, atď.

Graf č. 14 – Myslite si, že ku skvalitneniu sociálnych služieb by prispela ich realizácia aj zo strany neverejných poskytovateľov (občianske združenia, neziskové a cirkevné organizácie)?

Zdroj: vlastné spracovanie dotazníkového prieskumu

Na záverečnú otázku až viac ako dve tretiny oslovených (81 osôb) súhlasili s tým, že kvalitnejšie sociálne služby v obci možno docieľiť aj prostredníctvom angažovaniu sa neverejných poskytovateľov. Túto otázku nevedela posúdiť takmer štvrtina respondentov (27 osôb). Marginálne odpovede boli zaznamenané formou odpovede *nie* – kde sa vyjadrili 3 osoby, resp., inú odpoveď uviedli 2 osoby.

2.5 SWOT analýza sociálnej oblasti

Silné stránky	Slabé stránky
prevádzkovanie niektorých druhov sociálnych služieb (verejný i neverejný poskytovateľ)	nedostatočná ponuka sociálnych služieb v obci
záujem obecnej samosprávy o ďalší rozvoj sociálnych služieb	nedostatočná kapacita pri pobytovej forme sociálnej služby
záujem občanov o poskytované sociálne služby	nedostatočná kvalita pri poskytovaní niektorých sociálnych služieb
dobrá občianska vybavenosť, zdravotné strediská, lekáreň, MŠ, ZŠ, podnikateľské subjekty v obci	stav poskytovaných sociálnych služieb nezodpovedá potrebám a vývoju obyvateľstva
široký rozsah kultúrno-spoločenských akcií	nedostatok sociálnych pracovníkov a ďalších odborných pracovníkov v sociálnych službách
sociálna a bytová komisia	neriešenie problematiky marginalizovanej rómskej komunity
strategická poloha obce, dostupnosť ďalších sociálnych služieb v iných mestách	absencia sociálnych bytov
aktívna činnosť rôznych spolkov a organizácií	nedostatok informácií o poskytovaných sociálnych službách (verejný i neverejný poskytovateľ)
vybudovaná technická infraštruktúra v obci	absencia komunitných služieb pre mládež
	nerozvinutá sieť ambulantných a terénnych sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny klientov

Príležitosti	Riziká
zefektívnenie práce s verejnosťou	starnutie populácie
zapájanie verejnosti do dobrovoľníckych aktivít – podpora dobrovoľníctva	bariéry v komunikácii s predstaviteľmi marginalizovanej rómskej komunity

spolupráca obce s regionálnou samosprávou a inými obecnými samosprávami	odchod kvalifikovaných zamestnancov mimo oblasť sociálnych služieb (nízke platové ohodnotenie)
zefektívnenie poskytovaných sociálnych služieb – manažment kvality sociálnych služieb na území obce	rastúci počet obyvateľov odkázaných na sociálne služby
viac zdroje financovania - využívanie grantových výziev na rozvoj a skvalitňovanie sociálnych služieb	nedostatok aktivít zameraných na prevenciu u detí a dospelujúcej mládeže
vzdelávanie sociálnych pracovníkov a odborných pracovníkov v sociálnych službách	nárast finančných prostriedkov na oblasť sociálnych služieb
výstavba zariadenia s pobytovou formou sociálnej služby	legislatívne zmeny
podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v obci	

2.6 Ciele a priority obce v sociálnej oblasti

Priorita č. 1	Riešenie
Zefektívnenie práce s marginalizovanou rómskou komunitou	komunikácia so zástupcom komunity Rómov
	hľadanie dlhodobých opatrení pri riešení sociálnych problémov
	spolupráca so samosprávami, kde majú Rómovia trvalé bydlisko
	zníženie tvorby odpadu v okolí obydľí Rómov
	ambícia vytvárania rómskych hliadok
Financovanie	granty, vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí Starosta obce

Priorita č. 2	Riešenie
Prevádzkovanie sociálnych služieb zo strany obce podľa požadovanej kvality	zriadenie pozície manažéra kvality sociálnych služieb (externý/interný manažér)
	vypracovanie a vedenie štandardov kvality sociálnych služieb
	hľadanie viaczdrojového financovania rozvoja a skvalitňovania existujúcich sociálnych služieb (ZOS a Terénna opatrovateľská služba)
Financovanie	granty, vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025

Zabezpečuje	Starosta obce
--------------------	---------------

Priorita č. 3	Riešenie
Zriadenie denného centra pre seniorov	príprava podkladov pre zriadenie sociálnej služby
	registrácia sociálnej služby na TSK
	poskytovanie sociálnej služby pre osamelých seniorov počas pracovných dní
	otvorenosť prevádzkovania sociálnej služby neverejným poskytovateľom
Financovanie	vlastné zdroje obce, prostriedky neverejného poskytovateľa sociálnej služby
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí Starosta obce

Priorita č. 4	Riešenie
Podpora ďalšieho rozvoja kultúry, športu a cestovného ruchu	spolupráca s rôznymi spoločenskými organizáciami
	prezentovanie a zviditeľňovanie obce navonok
	participácia občanov na organizovaní rôznych akcií
	spolupráca s ďalšími samosprávami pri čerpaní grantových výziev
Financovanie	granty, vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Kultúrna komisia

Priorita č. 5	Riešenie
Zefektívnenie práce s deťmi a mládežou	ponuka voľnočasových aktivít pre deti a mládež
	vedenie detí a mládeže k zodpovednosti a zvedľovaniu života v obci
Financovanie	rozpočet školy + príspevky rodičov + vlastné zdroje obce (podľa potreby)
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Riaditeľ ZŠ Referát sociálnych vecí

Priorita č. 6	Riešenie
Uchádzanie sa o grantové výzvy	mapovanie potrieb/specifik na území obce

	príprava a podávanie projektov na skvalitnenie života v obci (verejné/sociálne služby)
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát stratégie a rozvoja Projektový manažér

Priorita č. 7	Riešenie
Sociálne bývanie	prijatie osobitnej koncepcie, ktorá by zodpovedala špecifikám Obce Trenčianska Teplá
	vytvorenie bytových jednotiek s regulovaným nájomným pri zohľadnení sociálnych možností klientov
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Starosta obce

Priorita č. 8	Riešenie
Prevenca vzniku drogových závislostí u mladých ľudí	vzdelávanie a prednášky deťom a mládeži na tému drog a drogových závislostí počas vzdelávacieho procesu
	stretnutia s odborníkmi pracujúcimi s drogovou závislosťou
	tvorba letákov a ich distribúcia medzi žiakov
	ponuka voľnočasových aktivít na efektívne trávenie voľného času
Financovanie	rozpočet ZŠ + príspevky rodičov + vlastné zdroje obce (podľa potreby)
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Riaditeľ ZŠ Starosta obce

Priorita č. 9	Riešenie
Podpora dobrovoľníctva a zefektívnenie práce s verejnosťou	zriadenie informačných kanálov na komunikáciu s verejnosťou a jej následnou angažovanosťou sa na veciach verejných a spoločensky prospešných
	vytváranie dobrovoľníckych aktivít, ktoré by prispeli ku skvalitneniu života v obci
	motivácia detí a mladých ľudí k dobrovoľníckym aktivitám
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Starosta obce

Priorita č. 10	Riešenie
Zabezpečenie starostlivosti o občanov s nepriaznivým zdravotným stavom v ZOS	zabezpečenie sociálnej služby podľa indikátorov v rámci Zákona č. 448/2008
	poskytovanie nepretržitej 24 hodinovej sociálnej služby
	vytvorenie a ponuka informačnej brožúry pre záujemcov o sociálnu službu
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí

Priorita č. 11	Riešenie
Zriadenie pobytovej formy sociálnej služby pre seniorov podľa platných štandardov kvality sociálnych služieb	hľadanie priestorov pre zriadenie ZSS s kapacitou nad 30 miest
	návrh a príprava dokumentácie
	využitie prostriedkov z EÚ
	poskytovanie sociálnej služby pobytovou formou
Financovanie	vlastné zdroje obce + granty
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Projektový manažér Referát sociálnych vecí Starosta obce

Priorita č. 12	Riešenie
----------------	----------

Pomoc občanom bez prístrešia	realizácia krízovej sociálnej intervencie pre osoby žijúce bez prístrešia
	poskytnutie základného a špecializovaného sociálneho poradenstva vzhľadom ku konkrétnemu prípadu
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí

Priorita č. 13	Riešenie
Podpora rodinnej politiky	umiestnenie detí do náhradnej rodinnej starostlivosti
	realizácia šetrení u dysfunkčných rodín
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí

Priorita č. 14	Riešenie
Pomoc osobám v sociálnej a hmotnej núdzi	realizácia krízovej sociálnej intervencie voči osobám nachádzajúcim sa v krízovej situácii
	sociálne poradenstvo, hľadanie možností riešenia krízovej situácie
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Sociálno-bytová komisia OZ Referát sociálnych vecí

Priorita č. 15	Riešenie
Pochovávanie občanov bez rodinných príslušníkov	zabezpečenie pochovávania občanov, ktorí nemajú žiadnych rodinných príslušníkov
Financovanie	vlastné zdroje obce

Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí

Priorita č. 16	Riešenie
Posudzovanie odkázanosti občanov na sociálnu službu	zabezpečenie procesu posúdenia odkázanosti občanov na sociálnu službu
	následná intervencia pri záujme o poskytovanie sociálnej služby
Financovanie	vlastné zdroje obce
Doba realizácie	2021-2025
Zabezpečuje	Referát sociálnych vecí

Použitá literatúra:

BOČÁKOVÁ, O. 2017. Social sphere and space for social policy competence. In BOČÁKOVÁ, O., DÁVIDEKOVÁ, M. (ed). Social services in the space of social policy. Gdansk : Research Institute for European Policy, 2017, pp. 7-103, ISBN 978-83-944614-6-1.

BUCHTOVÁ, B. et al. 2002. *Nezaměstnanost: Psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha : Grada Publishing, 2002, 240 s. ISBN 80-247-9006-8.

BUJDOŠOVÁ, A. 2010. Komunitná sociálna práca. In PEKARČÍK, Ľ., JANIGOVÁ, E. 2010. *Sociálna práca, manažment a ekonómia – s reflexiou na sociálne služby*. Ružomberok: VERBUM, 2010, 287 s. ISBN 978-80-8084-619-0.

CANGLÁR, M., KRUPA, S. 2015. *Význam podmienok kvality sociálnych služieb v procese transformácie a deinštitucionalizácie. Podmienky kvality sociálnych služieb v komunite*. Bratislava : EQUILIBRIA, s.r.o., 2015, 135 s. ISBN 978-80-89837-00-7.

DÁVIDEKOVÁ, M. 2014. *Sociálne služby*. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta sociálnych vied, 2014, 180 s. ISBN 978-80-8105-579-9.

DÁVIDEKOVÁ, M. 2015. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a vybrané etické princípy v sociálnych službách. In BOČÁKOVÁ, O., KUBIČKOVÁ, D. (ed.) *Sympózium sociálnych služieb vo verejnej správe*. Brno : Tribun EU, 2015, s. 40-54, ISBN 978-80-263-0959-8. DRUGAS, M. 2013. Psychological Well-being during Unemployment. A Longitudinal Study. *Jorunal of Social Research & Policy*, ISSN 2068-9861, 2013, Vol. 4, No. 2, pp. 93-105. GEJDOŠOVÁ, Z. 2018. Nástroje štátnej pomoci rodinám v hmotnej

núdzi. In ŠROBÁROVÁ, S. (ed.) *Krízové situácie v živote človeka a úloha sociálnej práce*. Ružomberok : VERBUM – vydavateľstvo KU, 2018, s. 86-105, ISBN 978-80-561-0523-8.

HABÁNIK, T. 2016. Hmotná núdza a existujúce formy pomoci pre občanov nachádzajúcich sa v stave hmotnej núdze. In HORVÁTHOVÁ, S., PETRÍKOVÁ ROSINOVÁ, I. (eds.) *Sociálna podpora a sociálna pomoc v dimenziách sociálnej politiky*. Brno : Tribun EU, 2016, s. 28-43, ISBN 978-80-263-1110-2.

HABÁNIK, T., ČEMEZ, A. 2015. Sociálne služby v kontexte verejnej správy a verejnej politiky. In *Sympózium sociálnych služieb vo verejnej správe*. Brno : Tribun EU, 2015, s. 83-102, ISBN 978-80-263-0959-8.

HABÁNIK, T. 2018. *Chudoba ako aktuálny problém dnešnej spoločnosti*. Trnava : UCM v Trnave, 2018, 118 s. ISBN 978-80-8105-915-5.

HABÁNIK, T. 2018. *Systém poskytovaných sociálnych služieb na území Trenčianskeho samosprávneho kraja*. Nemšová :Tlačiareň J+K s. r. o., 2018. 156 s. ISBN 978-80-89788-37-8.

HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., ŠEBOVÁ, M. 2011. *Komunálna ekonomika a politika*. Bratislava : Sprint dva, 2011. 260 s. ISBN 978-80-89393-38-1.

HANGONI, T. – CEHELSKÁ, D. – ŠÍP, M. 2014. *Sociálne poradenstvo pre seniorov*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2014, 209 s. ISBN 978-80-555-09591-4.

HULÍNOVÁ, V. 2016. Náhradná starostlivosť. In HULÍNOVÁ, V. – ŠTEFÁKOVÁ, L. a kol. *Metódy a metodika sociálnej práce II*. Ružomberok: VERBUM, 2016, s. 207-231, ISBN 978-80-561-0386-9.

JUHAŠČÍKOVÁ, I. - ŠTUKOVSKÁ, Z. 2012. *Obyvateľstvo Slovenskej republiky v kontexte európskeho roku aktívneho starnutia*. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2012, 91s. ISBN 978-80-8121-144-7.

KAMANOVÁ, I. 2016. Sociálne služby. In HULÍNOVÁ, V., ŠTEFÁKOVÁ, L. a kol. *Metódy a metodika sociálnej práce II*. Ružomberok : VERBUM, 2016, S. 61-85, ISBN 978-80-561-0386-9.

KARLÍK, J. 1995. *Trenčianska Teplá*. Trenčianska Teplá: Obecný úrad Trenčianska Teplá, 2015, 164 s. ISBN 80-967-205-2-X.

KARLÍK, J. 2015. *Trenčianska Teplá*. Nemšová: Tlačiareň J+K Nemšová, 2015, 125 s. ISBN 978-80-972007-8-7.

KOCOVÁ N. 2011. Problémy a perspektívy voľného času. In *Medzinárodná vedecká elektronická konferencia pre doktorandov, vedeckých pracovníkov a mladých vysokoškolských učiteľov*. Prešov: Katedra pedagogiky FHPV PU v Prešove, 2011, s. 126-131, ISBN

9788055504827.

KOLEKTÍV AUTOROV. 2005. *Úvod do politických vied*. Bratislava : Smaragd, 2005, 194 s. ISBN 8089063152.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE TRENČIANSKA TEPLÁ (2012-2017) + aktualizácia č. 1 (roky 2018-2020)

LÁŠTIC, E. 2010. *Územná samospráva*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2010, 97s. ISBN 978-80-223-2827-2.

LIBA, J. 2013. *Výchova k zdraviu v primárnej edukácii*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2013, 285 s. ISBN 978-80-555-1042-2.

MAREŠ, P. - SIROVÁTKA, T., VYHLÍDAL, J. 2003. Dlohuodobě nezaměstnaní – životní situace a strategie. In *Sociologický časopis*, ISSN 2336-128X, 2003, Vol. 39, No.1, pp. 37-54. MÁTEL, A., HARDY, M. a kol. 2013. *Vybrané kapitoly z metod sociálnej práce II*. Bratislava: VŠ sv. Alžbety, 2013, 501 s. ISBN 9788081320743.

MATOUŠEK, O. a kol. 2013. *Metody a řízení sociální práce*. Praha : Portál, 2013, 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

MATOUŠEK, O. a kol. 2010. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2010, 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

MATOUŠEK, O. a kol. 2007. *Sociální služby*. Praha : Portál, 2007, 183s. ISBN 8073673109.

MATULAY, S., MATULAYOVÁ, E. 2015. *Krízová sociálna intervencia*. Sládkovičovo : Vysoká škola Danubius, 2015, 90 s. ISBN 9788081670237.

MOLEK, J. 2011. *Řízení organizace sociálních služeb – vybrané problémy*. Praha : VÚPSV, v.v.i., 2011, 254 s. ISBN 978-80-7416-083-7.

NAVRÁTIL, P., a kol. 2003. *Romové v české společnosti*. Praha : Portál, 2003, 224s., ISBN 80-7178-741-8.

OLÁH, M., IGLIAROVÁ, B., BUJDOVÁ, N. 2013. *Sociálne služby*. Bratislava : IRIS, 2013, 148 s. ISBN 978-80-89238-97-2.

RÁC, I. 2011. *Sociálna patológia a prevencia sociálno-patologických javov*. Nitra : UKF v Nitre, 2011, 140 s. ISBN 978-80-8094-913-6.

REPKOVÁ, K. 2015. *Implementácia podmienok kvality do praxe poskytovateľov sociálnych služieb – metodické východiská*. Bratislava : Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2015, 180 s. ISBN neuvedené.

REPKOVÁ, K. SEDLÁKOVÁ, D. 2014. *Zdravotné postihnutie a chronické neprenosné ochorenia v medzinárodnom a národnom kontexte*. Bratislava : Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku, 2014, 193 s. ISBN 978-80-971845-0-6.

SCHAVEL, M., OLÁH, M. 2010. *Sociálne poradenstvo a komunikácia*. Bratislava : VŠZaSP sv. Alžbety, 2010, 218 s. ISBN 80-8068-487-1.

STANEK, V. a kol. 2011. *Sociálna politika*. Bratislava : Sprint dva, 2011, 344 s. ISBN 978-80-89393-28-2.

ŠKULTÉTY, P. 2008. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava: VEDA, 2008, 201s. ISBN 978-80-224-1203-2

VAŇO, B. 2015. Súčasný a očakávaný populačný vývoj na Slovensku a jeho spoločenské a ekonomické dopady. In *Prognostické práce*, ISSN 1338-3590, 2015, Vol. 7, No. 3, s. 273-293.

Všeobecné záväzné nariadenie č. 2/2019 Obce Trenčianska Teplá o organizácii, príspevkoch a zabezpečení výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v pôsobnosti Obce Trenčianska Teplá

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov [Dostupné on-line], [cit. 2020-07-07]. <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20190701>

<https://www.e-vuc.sk/>